

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 29, številka 1, 1. februar 2023.
Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.615 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Tadej Bavdek
Tisk: Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobla@velike-lasce.si.
Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 22. marca 2023; prispevke je treba oddati do 8. marca 2023.

ISSN 2536-4022

KAZALO

Županova stran	3
Občinske strani	4
S seje občinskega sveta	4
Poziv za izbiro predstavnikov JZTK in razpis za urednika Troble	5
Prvi meseci v novi stavbi šole in vrtca na Turjaku	8
Radon – nevidni povzročitelj raka	14
Intervju: Metod Ivančič	16
Šola in vrtec	44
Decembrski običaji, šege in navade	20
Veseli december v vrtcu	24
Knjižnica – Novosti na naših policah	26
Dediščina	28
Iz velikolaškega okraja – Stojiš kot lipov bog	28
Vrata in hišni portali	30
Kultura	28
Festival božičnega kruha	32
Adl o tem in onem	34
Društva/Dogodki	35
Vaja GZ Velike Lašče	36
Občni zbor čebelarskega društva	37
6. državna razstava kruha	40
15. razstava jaslac	44
Koledovanje v župniji Velike Lašče	47
Upokojenski kotiček	50
Aktivnosti TD Turjak	52
KUD Marij Kogoj v letu 2022	54
Evropska podprvaka v paraplesu	56
Politika	57
Razvedrilo	59
Oglasi	60
Zahvale	62

Dober mesec je minil, odkar sem tudi uradno prevzel vodenje naše občine. Od prvega januarja letošnjega leta pa sem zaposlen kot poklicni župan. V tem času sem še bolje spoznal način delovanja občinske uprave ter vseh ostalih akterjev, med katerimi so tudi različni pogodbeniki, ki delajo za našo občino. Ker sem bil v prejšnjem mandatu svetnik in dobra tri leta podžupan, lahko rečem, da sem kar nekaj izkušenj glede delovanja in vodenja občine že imel.

Po novem letu sem bil prisoten na občnih zborih različnih društev. Srečal sem se tudi s predstavniki civilne zaščite, direktorjem JZ Trubarjevi kraji, predstavnicom Turizma Ljubljana, predsednikom Občinske športne zveze, koncesionarjem za pitno vodo, direktorjem ZD Ribnica, predstavniki Elektra Ljubljane, projektantoma nove šolske kuhinje ter kotlovnice ... Govorili smo o načrtih, rešitvah ter o načinu dela za prihajajoče obdobje. Idej in izzivov je veliko, le financ je premalo, da bi lahko ustregli vsem projektom ter željam.

Imeli smo tudi dve seji občinskega sveta. Prva seja je bil ustanovna; potrdili smo mandate novim izvoljenim svetnikom in novoizvoljenemu županu. Na drugi seji je občinski svet potrdil odbore in komisije za nadaljnja štiri leta. Sestal se je že tudi nadzorni odbor. Člani nadzornega odbora so izvolili predsednika in se dogovorili za termin naslednje seje, na kateri bodo sestavili plan dela za leto 2023. V zadnjem tednu januarja bomo z občinskim svetom imeli kolegij župana, na katerem bo glavna tema rebalans proračuna za leto 2023. Poizkušali bomo najti nekakšen kompromis, da bo rebalans proračuna zadovoljil appetite vseh. Nato bo moja naloga predstaviti rebalans proračuna vsem občinskim odborom. In če bodo odbori potrdili predlog rebalansa, ne vidim ovir, da ta v drugi polovici februarja na občinski seji ne bi bil sprejet.

Ena izmed težav tako v finančnem kot izvedbenem smislu je oskrba s pitno vodo. Pitne vode v občini je zaenkrat še dovolj, vendar bo potrebno vložiti veliko finančnih

sredstev v obnovo dotrajanih vodovodnih omrežjih ter za pridobivanje novih vodnih virov. Visoka prioriteta je obnova vodovodnega omrežja za Turjak ter Prilesje – Dvorska vas – Mala Slevica, v kolikor bomo pridobili razpoložljiva sofinancerska sredstva s strani države. Z upravo in občinskim svetom moramo nujno najti nekakšen kompromis glede tega, kako se bomo lotili teh finančno zelo zahtevnih projektov. Novo vodno vrtino bomo v kratkem potrebovali tudi za vasi na Rutarški planoti. Zavedam se, da imamo asfaltne ceste v slabem stanju, a ko se odločaš med pitno vodo ter asfaltom, je odgovor najbrž jasen. Februarja bo objavljen tudi ponovni razpis za kotlovnico pri OŠ v Velikih Laščah. Upam, da bodo prijavitelji tokrat nekoliko bolj usmiljeni glede cen za izvedbo del tega projekta. Za novo šolsko kuhinjo v centralni šoli v Velikih Laščah je potrebno dokončati PZI (projekt za izvedbo del) ter se dogovoriti za logistične rešitve v zvezi z lokacijo začasne nadomestne kuhinje. Projekt nova šolska kuhinja bo velik finančni zalogaj za občinski proračun in računam tudi na to, da se kje pojavi kakšen razpis za nepovratna finančna sredstva. Ravno zaradi omenjenih težav bomo gradnjo nove šolske kuhinje prestavili v leto 2024.

Moja želja je bila, da uvedemo štipendije za deficitarne poklice ter nadarjene dijake. Z novim šolskim letom bomo tako v ta namen podelili 6 štipendij. Povečali bomo tudi sofinanciranje za nakup šolskih potrebščin. Nujno potrebujemo tudi nov kombi za prevoz šolskih otrok. Povečanja finančnih sredstev za nakup opreme in vozila bodo deležni tudi gasilci. DOD Gradež bo letos končno dobil težko pričakovani prizidek k sušilnici suhega sadja. Prizidek bo služil kot nekakšna klubska soba, v kateri bodo člani društva ustvarjali. Vse to se bo uresničilo, če bomo skupaj z upravo ter svetniki našli skupni jezik pri sprejemanju rebalansa proračuna za leto 2023. Še kako dobro se zavedam, da je občinski svet najvišji organ ter posledično tudi odločevalec v občini. Eno glavnih vodil župana je, da ima vzpostavljen dober odnos ter komunikaci-

jo z občinskim svetom, odbori ter občinsko upravo. Če tukaj ni prave komunikacije in sodelovanja, je marsikatera stvar lahko zelo otežena ali celo neizvedljiva.

Na temo prenove Turjaškega gradu smo imeli sestanek na Ministrstvu za kulturo. Potrebno je spremeniti OPN (občinski prostorski načrt), da se prenova gradu sploh lahko izvede. V mesecu ali dveh bo znanih več podrobnosti. Udeležil sem se tudi srečanja Skupnosti občin Slovenije. Z župani sosednjih občin smo imeli regijsko srečanje v Kočevju. S sosednjimi občinami se moramo povezovati ter sodelovati, saj imamo veliko skupnih projektov, kot so obvoznica, kolesarske povezave, zdravstvo idr.

Podžupanjo ali podžupana, ki si ga izberem izmed svetnikov, bom imenoval v mesecu marcu. Do takrat pa se bom sestal s kandidati, ki so po mojem mnenju primerni za to funkcijo.

Zavedam se, da me čaka veliko dela in da ne bo nikoli dovolj financ za vse naše in vaše želje. Za nekatere bom ljudski in dostopen župan, ki mu je mar za našo občino ter občane. Za druge bom zopet le mehanik, ki rad zahaja po gostilnah. Sam pa vem, da bom deloval kot most med občani in občinsko upravo, saj je to osrednja naloga župana. In zelo sem ponosen, da živim v naši občini.

Matjaž Hočevár

Seje Občinskega sveta Občine Velike Lašče

Nina Tekavec, občinska uprava

Ustanovna seja Občinskega sveta Občine Velike Lašče

Občinski svet Občine Velike Lašče se je 14. decembra 2022 sestel na svoji prvi seji v novem mandatu. Na ustanovni seji, ki jo je vodila najstarejša članica Občinskega sveta dr. Tatjana Devjak, so bili potrjeni mandati članom občinskega sveta: Martini Bavdek, dr. Tatjani Devjak, Matjažu Hočevanju, Tini Kadenšek, mag. Metodi Kolar, Niki Petelin, Primožu Petriču, Tomažu Purkartu, Rudolfu Ruperju, Boštjanu Škulju, dr. Lidiji Kegljevič Zagorc in Dejanu Zakrajšku.

Občinski svet je na seji ugotovil, da je za župana Občine Velike Lašče izvoljen Matjaž Hočevar. Novoizvoljeni župan se je v nagovoru zahvalil občanom in občankam za podporo na volitvah ter na kratko predstavil svojo vizijo o delu v novem mandatu. Na koncu se je zahvalil občinskemu svetu v prejšnji sestavi in dose-danjemu županu za dobro delo v prejšnjem mandatu.

Na ustanovni seji je bila imenovana Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, ki jo sestavljajo predsednik Tomaž Škulj ter člana Tomaž Purkart in Dejan Zakrajšek.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info>

Uradni list
Republike Slovenije

V Uradnem listu RS, št. 165/2022 so bili objavljeni:

- Sklep o vrednosti točke za odmero nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč v letu 2023,
- Sklep o razrešitvi in imenovanju člana sveta javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica,
- Sklep o imenovanju predstavnikov ustanovitelja v svet Javnega zavoda OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče,
- Sklep o imenovanju nadzornega odbora občine,
- Sklep o imenovanju stalnih delovnih teles občinskega sveta,
- Ugotovitveni sklep o prenehanju mandata člana občinskega sveta in prehodu mandata na naslednjo kandidatko z liste,
- Poročilo o izidu glasovanja za župana v drugem krogu na lokalnih volitvah 4. decembra 2022.

Z 2. redne seje

Občinski svet se je na svoji 2. redni seji sestel 22. decembra 2022. Zaradi nezdružljivosti funkcije župana in občinskega svetnika je županu Matjažu Hočevanju prenehal mandat člana občinskega sveta Občine Velike Lašče. Namesto njega je sprejela funkcijo Katarina Gačnik s kandidatne liste LISTA MATJAŽA HOČEVARJA – »Za naše Lašče«.

V nadaljevanju je Občinski svet imenoval člane nadzornega odbora, odbore in komisije občinskega sveta, predstavnike ustanovitelja v svet javnega zavoda OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče in v svet javnega zavoda Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma Ribnica ter sprejel sklep o vrednosti točke nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč, ki za leto 2023 znaša 0,00256 EUR. V praksi to pomeni 2 – 4 EUR več letno na hišo, odvisno od naselja.

NADZORNI ODBOR

- Miha Mihič
- dr. Sonja Ratej Pirkovič
- Urška Vesel

STALNA DELOVNA TELES OBČINSKEGA SVETA:

• odbor za družbene dejavnosti:

- Nika Petelin
- dr. Tatjana Devjak
- Martina Bavdek
- Matjaž Gruden
- Marko Gruden

• odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora:

- Boštjan Škulj
- dr. Lidija Kegljevič Zagorc
- Rudolf Ruper
- Jakob Jaklič
- Franc Kutnar

• odbor za gospodarstvo, kmetijstvo in turizem:

- Tomaž Purkart
- Dejan Zakrajšek
- Primož Petrič
- Matej Ruper
- Borut Vasič

• odbor za finance:

- Katarina Gačnik
- Tina Kadenšek
- mag. Metoda Kolar
- Robert Hren
- Ladka Deterding

• statutarno pravna komisija:

- Katarina Gačnik
- Tomaž Purkart
- Tina Kadenšek
- Blažka Marolt
- Peter Indihar

PREDSTAVNIK OBČINE VELIKE LAŠČE V SVETU JAVNEGA ZAVODA ZDRA- VSTVENI DOM DR. JANEZA ORAŽMA RIBNICA:

- Jože Stritar

PREDSTAVNIKI OBČINE VELIKE LAŠČE V SVETU JAVNEGA ZAVODA OSNOVNE ŠOLE PRIMOŽA TRUBARJA VELIKE LAŠČE

- Nika Perovšek
- Boštjan Škulj
- Janja Jaklič

Javni poziv

za izbiro dveh predstavnikov zainteresirane javnosti
za področje turizma in kulture v svetu zavoda
Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji

Župan občine Velike Lašče objavlja javni poziv, s katerim poziva upravičene predlagatelje, da vložijo kandidaturu za člana sveta zavoda Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji (v nadaljevanju: svet zavoda), in sicer za dva predstavnika zainteresirane javnosti: enega s področja turizma in enega s področja kulture.

1. PREDMET JAVNEGA POZIVA

Predmet javnega poziva je izbor dveh predstavnikov zainteresirane javnosti s področja turizma in kulture v svetu zavoda za petletno mandatno obdobje.

2. PRAVNA PODLAGA

12. člen Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji (Uradni list RS, št. 82/2020; v nadaljevanju: Odlok) določa, da je svet zavoda organ upravljanja zavoda, ki ga sestavlja 7 (sedem) članov: 4 (štiri) predstavniki ustanovitelja – Občine Velike Lašče, 2 (dva) predstavnika zainteresirane javnosti, 1 (en) predstavnik delavcev zavoda.

Štiri predstavnike ustanovitelja imenuje Občinski svet Občine Velike Lašče na predlog komisije za mandatna vprašanja in imenovanja, od katerih je eden predstavnik odbora za gospodarstvo (področje turizma), eden pa predstavnik odbora za družbene dejavnosti (področje kulture). Dva predstavnika zainteresirane javnosti imenuje župan Občine Velike Lašče na podlagi predhodnega javnega poziva zainteresirani javnosti, in sicer enega s področja turizma in enega s področja kulture. Predstavnika delavcev javnega zavoda izvolijo delavci javnega zavoda.

Po prvem odstavku 13. člena Odloka traja mandat članov sveta zavoda 5 (pet) let. Po preteku mandata so člani lahko ponovno imenovani. Svetu zavoda prične teči mandat z dnem konstituiranja.

3. PRIJAVA KANDIDATUR NA JAVNI POZIV

Kandidature lahko vložijo vse polnoletne fizične osebe s prebivališčem v Občini Velike Lašče in predstavniki organizacij, ki imajo sedež v Občini Velike Lašče, pod pogojem, da je en predstavnik s področja turizma in en s področja kulture.

4. VSEBINA PREDLOGA ZA KANDIDATURO NAJ VKLJUČUJE:

- naziv, naslov in kontaktne podatke predlagatelja,
- podatke o kandidatu (ime in priimek, rojstni podatki, podatki o izobrazbi, podatki o prebivališču in trenutnem delovnem mestu ter kontaktni podatki),
- opis strokovnih znanj in dosedanjih izkušenj s področja turizma oziroma kulture,
- pisno soglasje kandidata h kandidaturi.

Kandidatura se odda na posebnem obrazcu. Obvezna priloga je tudi izpolnjen in podpisan obrazec »soglasje kandidata«. Oba obrazca sta skupaj z javnim pozivom objavljena na spletni strani občine.

5. KANDIDATI MORAJO IZPOLNJEVATI NASLEDNJE POGOJE:

- kandidati morajo biti polnoletni ter opravilno sposobni in
- morajo imeti strokovna znanja s področja kulture oziroma turizma.

6. ROK ZA ODDAJO PREDLOGOV KANDIDATUR

Predlogi za kandidature morajo biti oddani po elektronski pošti na naslov obcina@velike-lasce.si ali s priporočeno pošiljko na naslov Občina Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, najkasneje do 15. februarja 2023.

7. DODATNE INFORMACIJE

Za dodatne informacije lahko pokličete na tel. 01 781 03 70 ali pišete na elektronski naslov obcina@velike-lasce.si.

8. IZBIRA PREDSTAVNIKOV

Izmed prispelih kandidatur bo župan Občine Velike Lašče izbral dva predstavnika zainteresirane javnosti: enega s področja turizma in enega s področja kulture, ki ju bo s sklepom imenoval v svet zavoda.

9. IZID JAVNEGA POZIVA

O izidu javnega poziva bodo kandidati obveščeni pisno, v roku 8 dni po odpiranju predlogov.

Številka: 014-0001/2023-1
Velike Lašče, dne 18. januarja 2023

Matjaž Hočevnar, župan

Na podlagi 18. in 19. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOMK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21) in 10. člena Odloka o izdajanju občinskega glasila Občine Velike Lašče (Uradno glasilo občine Velike Lašče, št. 1/11) Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja objavlja

Javni razpis

za izbiro odgovornega
urednika občinskega glasila

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- je občan Občine Velike Lašče;
- ni predstavnik politične stranke ali liste na lokalnem nivoju;
- ima vsaj VI. stopnjo izobrazbe;
- splošne pogoje za odgovornega urednika, opredeljene v 19. členu Zakonu o medijih.

Mandatna doba izbranega odgovornega urednika je enaka mandatni dobi članov občinskega sveta, ki se izteče po lokalnih volitvah v letu 2026 oz. traja do imenovanja novega odgovornega urednika.

Kandidati naj v prijavi na razpis poleg dokazila o izpolnjevanju pogojev in navedbe referenc, zlasti s področja medijev, priložijo tudi svoje poglede na zasnovo glasila, ki naj temelji na sprejeti programski zasnovi glasila (objavljena v Uradnem glasilu Občine Velike Lašče, št. 7/12 in na spletni strani občine: <https://obcina.velike-lasce.si/si/uradni-dokumenti> - drugi sprejeti dokumenti).

Prijave na razpis naj kandidati pošljejo do 15. februarja 2023 na naslov: Občina Velike Lašče, Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče ali po e-pošti na naslov obcina@velike-lasce.si s pripisom: »razpis za odgovornega urednika«.

Številka: 011-0002/2023-2
Velike Lašče, dne 16. januarja 2023

Predsednik Komisije za mandatna
vprašanja, volitve in imenovanja
Boštjan Škulj

Načini in roki obveščanja uporabnikov na javnem vodovodu v občini Velike Lašče v letu 2022

Vodokomunalni sistemi d. o. o.

Uporabnike vseh sistemov za oskrbo s pitno vodo v upravljanju Vodokomunalnih sistemov d. o. o. seznanjamo z načini in roki obveščanja glede skladnosti (oziroma neskladnosti) pitne vode, ki so določeni s Pravilnikom o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/06, 74/15, 51/1) in vsebino strokovnih priporočil NIJZ, NLZOH in ZIRS.

ČLEN PRAVILNIKA	VZROK ZA OBVEŠČANJE	ČAS OBVEŠČANJA	NAČIN OBVEŠČANJA
9. člen	Neskladnost v hišnem vodovodnem omrežju in njegovem vzdrževanju	Od začetka veljavnosti ukrepa, najkasneje v sedmih dneh.	1. Osebnost ¹ 2. Obvestilo uporabniku v primeru večstanovanjskega objekta. 3. Individualne prijave na e-obvestila
21. člen	Prepoved ali omejitev uporabe pitne vode	Ob začetku veljavnosti ukrepa, najkasneje v dveh urah (obveščanje se vsak dan do preklica)	1. Lokalni radio/oglasna deska 2. Spletna stran www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila
22. člen	Odprava vzrokov neskladnosti	Od začetka veljavnosti ukrepa, najkasneje v enem dnevu	1. Lokalni radio/oglasna deska 2. Spletna stran: www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila
31. člen	Dovoljena odstopanja od predpisanih mej	Na dan pridobitve dovoljenja, najkasneje v sedmih dneh ²	1. Lokalni radio/oglasna deska 2. Spletna stran www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila
34. člen	Skladnosti v okviru notranjega nadzora	Najmanj enkrat letno (najkasneje do 31. marca za preteklo leto)	1. Občinska glasila 2. Spletna stran www.vks-belaj.si 3. Individualne prijave na e-obvestila ³

1. Osebnost: kratek dopis, ki se izroči uporabnikom hkrati s pošiljko ali neposredno v nabiralnik. V primeru enostanovanjskih objektov zadostuje samo osebni način obveščanja. Za manjšanje vodovodnih sistemov, ki imajo manj kot 100 odjemnih mest in so v našem upravljanju, se zaradi geografskih značilnosti posameznih sistemov namesto obveščanja preko radia uporablja način obveščanja z dopisom posameznim uporabnikom.
2. Če se ukrep omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode izvaja več kot dva tedna, se lahko dnevno radijsko obveščanje po dveh tednih nadomesti s tedenskim obveščanjem. Uporabnike se obvesti tudi o prenehanju omejitve ali prepovedi uporabe pitne vode, izvajanja ukrepov oziroma dovoljenjem odstopanju.
3. E-obvestila: Uporabniki se po želji vključijo na tak način obveščanja prek spletne strani www.vks-belaj.si

Najbolj skrben lastnik gozda je Ivan Kraševac

Dejak Franc, vodja KE Velike Lašče

16. decembra 2022 je bila v Radljah na Koroškem državna prireditelja ob izboru najboljših lastnikov gozdov za leto 2022. Na območni enoti Kočevje je bil za najbolj skrbnega lastnika izbran Ivan Kraševac iz Gorenjih Kališč. Vsebinsko predstavitev lastnika, ki je bila podana na prireditvi, povzemamo v celoti.

Krašovčeva kmetija meri 24 ha; od tega je 14 ha gozda razdeljenega na več parcel; večina gozdov je v strmini.

Ko je Ivan prevzel kmetijo, je bil njegov gozd močno posekan zaradi potreb kmetije ter prodaje lesa. Čeprav so zaradi selitve v Ljubljano opustili kmetijsko dejavnost, vseeno zelo dobro skrbi za svoje gozdove predvsem lastnik posesti. Pomaga sin z družino, kateremu tudi počasi prepušča gospodarjenje. S skrbnim delom se je stanje izboljšalo. Ne glede na redne sečnje se je lesna zaloga povečala. Vremenske ujme so v letih 2014 (žledolom) in 2017 (vetrolom) poškodovale njegov gozd v količini ca. 200 m³. Dela se

je lotil takoj in svoje parcele saniral pravočasno in kvalitetno. Pri sečnji zelo pazi na gozdno mladje ter odraslo drevje, da ne pride do poškodb. Večina njegovega gozda je odrasel gospodarski gozd; manjša gojitvena dela opravi sam. Vlake so po sečnji pospravljene ter vedno zelo vzdrževane. V njegovem gozdu raste kar nekaj tis, ki jih budno čuva.

Kljub 70 letom je še zelo vitalen in večino gozdarskih del opravi sam ter s tem daje zgled svoji družini in tudi širše.

Kot zanimivost, še vedno pripravljajo tako imenovane »butare«, drobni les zvezan v svežnje, ki jih pozimi uporabljajo za kurjenje krušne peči.

V bližini njegovega vikenda poteka gozdna cesta, na kateri so postavljeni dražniki. Zaradi večjega naklona gozdne ceste se ob večjih nalivih zamašijo. Ivan samoiniciativno počisti material, ki se nabere v njih.

Ivan Kraševac je tudi strasten lovec LD Velike Lašče. 30 let je bil tudi blagajnik društva. Zelo aktivno sodeluje tudi pri raznih aktivnostih društva, kot so pogoni in razna druga dela. Njegova lovska soba je polna raznovrstnih trofej.

Z gozdarji Zavoda za gozdove zelo dobro sodeluje ter upošteva vsa naša navodila; zelo rad tudi postavlja vprašanja, da se še vedno kaj novega nauči.

Od ideje do izvedbe

Prvi meseci v novi šoli in vrtcu na Turjaku

Nika Perovšek | foto: Boštjan Podlogar in arhiv občine

Pred nekaj meseci se je v novo stavbo podružnične šole in vrtca naselilo življenje. Učilnice so napolnili vedoželjni učenci, igralnice pa mlajši, predšolski otroci. Za 40 učencev in 52 predšolskih otrok je bilo pričakati prvo zimo in božično novoletne praznike na novi lokaciji gotovo posebno doživetje.

Po začetnem navdušenju in vselitvi se je pokazalo še kar nekaj pomanjkljivosti, ki se na podlagi pogodbenih obveznosti izvajalca počasi odpravljajo, usklajujejo. Pogosto se izkaže, da bi nekatere stvari lahko izpeljali bolje, naredili bolje, in prav je, da sledimo cilju zagotavljanja kakovostnih prostorov in storitev za naše najmlajše. Tudi zato je projekt gradnje nove šole nastajal dolgo, se prilagajal potrebam in željam uporabnikov. Kljub vsemu ne bi mogli najti bolj pravega časa za začetek gradnje:

projektne dokumentacija je bila pripravljena, gradbeno dovoljenje pridobljeno, izvajalec gradnje izbran, na Ministrstvu za izobraževanje znanost in šport pa objavljen razpis za pridobitev sofinanciranja. Temu je sledil še razpis Eko sklada.

Da se je tako izšlo, pomeni, da je bil projekt dobro zasnovan in pripravljen. Ideja o novi podružnični šoli na Turjaku je tlela že zelo dolgo. Občinski svet je leta 2009 na podlagi demografskih podatkov in drugih dejstev sprejel odločitev o vključitvi izgradnje nove šole v proračun (NRP) ter zagotovil sredstva za odkup zemljišča. Prva ideja nove šole je bila predvidena na lokaciji v območju centra Turjaka, med državno cesto in parkiriščem. Zaradi bližine državne ceste je bil projekt v letu 2010 ustavljen.

Sledila je preveritev ideje gradnje šole na lokaciji blizu stare stavbe oz. na njenem igrišču. Tu sta se za problematičnost izkazala dovoz in ureditev dostopov.

Kot zanimivost – v šolskem letu 2016/2017 je šolo obiskovalo kar 70 otrok: 48 učencev OŠ in 22 otrok vrtca. V obdobju prostorske stiske je v šoli v Turjaku dobil prostor tudi en oddelek vrtca Sončni žarek.

Več kot 120 let stara stavba ni več zmogla zagotavljati ustreznih pogojev za izvajanje izobraževalne dejavnosti. Kljub vzdrževalnim delom težav z vlago ni bilo mogoče odpraviti; vedno pogostejša so bila opozorila inšpekcijskih služb.

V letu 2016 je Občina intenzivneje pristopila k izdelavi projektne naloge,

idejne zasnove in projekta. Po nakupu zemljišča skupaj s stavbo bivših hlevov v februarju 2016 je bila sestavljena projektna skupina v sestavi nekdanjega župana Antona Zakrajška, nekdanje podžupanje dr. Tatjane Devjak, arhitektke Zvonke Korošac in direktorja Vladimirja Briškega (AG inženiring Kočevje), zunanjega svetovalca Dušana Zekoviča ter Veronike Vasič iz občinske uprave. Konstrukcijska presoja obstoječega gospodarskega poslopja, postavljenega na kupljenem zemljišču, je pokazala, da objekt ni primeren za obnovo in spremembo namembnosti. Objekt je bilo potrebno odstraniti in načrtovati novega. Z začetkom izdelave idejne zasnove novih prostorov sta se projektni skupini pridružili še takratna ravnateljica OŠ mag. Metoda Kolar in vodja vrtca Stanka Mustar.

Izdelava idejne zasnove je bila zaupana projektantskemu biroju AG inženiring d. o. o. iz Kočevja.

Prispevek odgovorne vodje projekta in projektantke
Zvonke Korošac univ. dipl. inž. arh. o novi stavbi:

Podružnična šola in vrtec Turjak

Zemljišče, namenjeno gradnji, je v vplivnem območju kulturne dediščine – grad Turjak in je vhodni prostor v območje gradu.

Na zemljišču je bilo dotrajano grajsko poslopje, ki se je ambientalno in zgodovinsko navezovalo na Turjaški grad in s svojo zgodovino bogatilo območje.

Zgodovinski kontekst prostora (območju kulturne dediščine – grad Turjak, lokacija bivših grajskih hlevov) je na nas deloval inspiracijsko – prostoru grajskih hlevov podati popolnoma novo varstveno izobraževalno vsebino.

Upoštevali smo naravne značilnosti lokacije, orientacijo, osončenost, veljavne predpise, usklajevanje z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, iskanju optimalne organizacije dveh uporabnikov in njihovega povezovanja – medsebojnega prepletanja je izvedena prostorska zasnova za 4-oddelčni vrtec in podružnično šolo od 1.–4. razreda po sodobnih principih gradnje; namenjen je sodobni predšolski in šolski pedagogiki.

Zasnova in oblikovanje temeljita na ohranjanju varovanih vrednot, kot so prostorska integriteta, pričevalnost, vedute in dominantnost dediščine.

Ohranili smo arhitekturno in tlorisno zasnovo grajskega poslopja U oblike s sredinskim atrijskim dvoriščem – centralna povezovalna površina med programi vrtca in šole, členjenost, materiali in oblikovnost strehe.

Tlorisna zasnova s strani glavne ceste kaže dve hiši razvrščeni okoli skupnega dvorišča, kar je tipično za slovensko podeželje; z zahodne

in severne strani s svojo maso asociira na grad.

Želeli smo postaviti sodobno stavbo s pridihom tradicionalnosti, ki bo otrokom dajala občutek domačnosti in zagotavljala vse sodobne pogoje za vzgojo, varstvo in izobraževanje.

Tlorisna zasnova objekta je razdeljena na dva sklopa; levi del pritličja je namenjen predšolski vzgoji, desni del in nadstropje pa šolskemu programu in skupnim prostorom.

Vsak sklop ima svoj vhod. Med seboj sta povezana s stekleno steno z dvokrilnimi vrati.

Imata skupno razdelilno kuhinjo in telovadnico.

Enota vrtca je urejena v pritličju v levem traktu objekta. Levi trak ima ugodno, južno lego; stoji na jugovzhodni in jugozahodni strani, kar zagotavlja optimalne bivalne pogoje.

Vsi bivalni prostori so orientirani na jug, v območju med 315 in 45 stopinjami odklona od severa.

Urejeni sta dve igralnici za prvo starostno obdobje s skupnimi sanitarijami in prostorom za nego otrok, dve igralnici za drugo starostno obdobje s skupnimi sanitarijami, garderobe, skupni prostor za strokovne delavce, kabinet, manjši prostor za individualno delo ter sanitarije za zaposlene. Dve igralnici se lahko med seboj povežeta.

Igralnici se navezujejo na pokrito teraso in ograjeno otroško igrišče, urejeno z igrali.

Šolski prostori so organizirani v pritličju in nadstropju.

V pritličju so v sredinskem delu vhodna avla, garderobe, razdelilna kuhinja.

Športni prostori – telovadnica je s pomožnimi spremljajočimi prostori (garderobe, sanitarije, umivalnica) urejena v desnem traktu.

V nadstropju so urejene učilnice, kabineti, zbornica, knjižnica.

Učilnice so urejene v levem traktu, na južni strani, ostali prostori pa na zahodni in severni strani.

Podstrešje je namenjeno dodatnim dejavnostim otrok; predstavlja tudi možnost širitve učnih prostorov v primeru povečanja števila otrok.

V kleti so pomožni spremljajoči in energetski prostori: prostor s klimatom, zalogovnikom tople vode, shrambe igral, prostor za hišnika, pralnica.

Izhodišča za ureditev šolskih prostorov so bila izvajanje pouka v eni izmeni ter normirano število cca. 20 učencev v oddelku.

Šolska stavba zagotavlja vsem učencem ustrezne prostorske pogoje za izvajanje vzgojno izobraževalne dejavnosti upoštevajoč pri tem sodobne metode dela in razvoj učne tehnologije.

Prostorska shema vseh etaž je jasna in pregledna. Organizaci-

ja notranjih prostorov okrog atrija in avle z večjim številom vhodov omogočata ločeno delovanje šole in vrtca, kot tudi možnost najema telovadnice za zunanje uporabnike.

Velike steklene površine omogočajo interakcijo notranjega in zunanjega prostora in odpirajo poglede na zeleno pokrajino in grad Turjak.

Stavba je etažne višine P+1N+PS, delno podkletena – z upoštevanjem reliefne konfiguracije terena.

Monolitnost objekta in oblikovanje fasade s klasičnim fasadnim slojem členijo kompozicije vertikalnih in horizontalnih lesenih lamel kot sodobna reinterpretacija tradicionalnih elementov gankov, kozolcev, skednjev.

Streha objekta je zasnovana po vzoru na streho starega gospodarkega poslopja, sestavljena štirikapnica naklona 39 stopinj, krita z opečno kritino.

Strehe nadstreškov in pokrite terase pred igralnicami vrtca so izvedene kot ravne strehe naklona 2 %, krite s strešno folijo in izvedene kot zelene strehe.

Konstrukcija skoraj nič energetskega objekta je armiranobetonska, strešna konstrukcija lesena; stavbni ovoj je oblečen s 24 cm toplotne izolacije – kamene volne, ostrešje pa s 40 cm.

Stavba obsega 2282 m² neto površine, in nekaj več bruto 3.068,50 m² ter 3.000 m² zunanjih površin.

Stavba sooblikuje javni prostor.

Gradnja nove stavbe se je pričela v aprilu 2021 po podpisu pogodbe s podjetjem Dema plus d. o. o. iz Ljubljane. Pri projektu gradnje so sodelovali takratni župan dr. Tadej Malovrh in podžupan Matjaž Hočevar, podžupanja Branka Purkart, vodja gradbišča Salih Bajrić, odgovorna projektantka Zvonka Korošac, gradbeni nadzornik David Rozman, energetski svetovalec Metod Ivančič ter predstavnice Občine Marjeta Klančar, mag. Jerica Tomšič Lušin in Nika Perovšek.

Vzporedno ob gradnji je bilo potrebno izvesti še veliko del – prestavitve TK vodov, vodovoda, prestavitve lesene brunarice ob igrišču, prestavitve zbirnega centra, prestavitve NN omrežja in NN priključka. Opremo nove šole in vrtca je prav tako dobavilo podjetje Dema plus d. o. o. ob sodelovanju s podizvajalcem Lesing d. o. o. iz Kočevja. Z javnim naročilom, objavljenim na Portalu javnih naročil, je bil izbran tudi dobavitelj opreme razdelilne kuhinje, in sicer podjetje Gostinska oprema GO-ST d. o. o. iz Grosuplja. Športno dvorano je s športnimi rekviziti, mehкими oblogami in zaščitnimi mrežami opretilo podjetje Elan inventa d. o. o. iz Begunj na Gorenjskem. V zaključku del je bilo potrebno izvesti še zunanjo ureditev. Igrala je dobavilo podjetje Lesnina MG oprema d. d. s partnerjem Taurus IQ d. o. o. iz Ljubljane. Zasaditev dreves, grmovnic in trajnic ter sejanje trave so izvedli vrtnarji Drevesnice Šimenc.

Podrobnejši projekt notranje opreme sta skupaj s popisi izdelali Metka Škrabec Šešok in arhitektka Melita Tóth

iz podjetja Prerez iP d. o. o. v sodelovanju z vodjo projekta Zvonko Korošac. Metka Škrabec Šešok je o projektu povedala: Vodilo pri oblikovanju notranjih prostorov vrtca in šole so bile znamenitosti Turjaka in njegove okolice predvsem pa otroci – kako jih povezati z naravo in jih navdihniti, da zrastejo v kreativne ljudi. To smo skušali doseči z izbiro materialov in barv: les, svetli toni, kombinirani z veselimi barvami ter oblikami, ki tudi spodbujajo motoriko in domišljijo. Prostor smo skušali narediti tudi fleksibilen, da bi ga bilo mogoče preoblikovati po potrebah uporabnika.

V iskanju rešitev nekaterih detajlov so pri oblikovanju notranjosti sodelovale tudi domače oblikovalke. Špela Andoljšek je izdelala predloge za napise, stenske nalepke. Zasnovo tapete na hodniku šole spremlja posebna zgodba, sestavljena iz lokalnih simbolov, motivov. Vzorec sestavljajo motivi: mlinško kolo, knjiga, lipov list, pegaz, tur, vitez, črke, številke, črke, kačji pastir, portreti turjaške Rozamunde, Primoža Trubarja, Frana Levstika in Josipa Stritarja ... Končni izgled je portretom naših književnikov vdahnila Saša Sever.

Vzorec, izdelan posebej za novo šolo je uporabljen kot stenska tapeta v delih hodnika in kot nalepka na steklenih površinah v notranjosti stavbe.

Energetski svetovalec Metod Ivančič, ki je sodeloval pri pripravi projekta, kasneje spremljal potek gradnje ter pripravil vsebine za prijavo projekta na razpis Eko sklada, je povedal, da je šola zasnovana kot skoraj nič energetska stavba in je med najbolj energetske učinkovitosti v Sloveniji. Poseben poudarek je bil na tem, da je bila šola zgrajena cenovno učinkovito in je občina s tem prihranila več milijonov EUR glede na druge podobne projekte v drugih občinah. Župan Tadej Malovrh je sestavil ekipo, ki je projekt šole prijavila tako na razpis za pridobitev nepovratnih sredstev Ministrstva, kot tudi sredstev Eko sklada, ter uspešno zaključila zahtevna termografska in druga certificiranja za skoraj nič energetske stavbe.

Ob odprtju nove Podružnične šole in vrtca smo obiskovalcem premierno predstavili video, ki v nekaj minutah prikaže leto in pol pestrega dogajanja na gradbišču. Od prvih zemeljskih in gradbeno obrtniških del do opremljenih prostorov. Avtor posnetka je Tadej Bavdek, Different Angles.

Ob skeniranju QR kode si lahko pogledate posnetek.

QR kodo s povezavo na
<https://www.facebook.com/obcinavelikelasceofficial/videos/2276884715803192>

Stavbo stare šole čakajo novi izzivi. V novih prostorih šole je še veliko prostora – v nadstropju in na podstrešju za več učencev in v igralnicah za več predšolskih otrok. Vabimo starše, ki vozijo otroke v vrtec v Ljubljano in druge vrtece zunaj naše občine, da razmislijo, si ogledajo lokacijo, prostore in vključijo otroke v novi vrtec. Lokacija blizu ceste nudi staršem možnost hitre oddaje in prevzema otroka. Novi prostori, veliko zunanjih igralnih površin, bližina igrišča in zeleno okolje zagotavljajo otrokom prijetno bivanje.

Božično novoletni koncert

Nika Perovšek, občinska uprava | foto: Domen Jugovar

V počastitev dneva samostojnosti in enotnosti je 26. decembra v športni dvorani v Velikih Laščah potekal tradicionalni božično novoletni koncert. Uvodoma smo prisluhnili moškemu delu Velikolaške vokalne skupine, ki je zapel Zdravljico.

Matej Polzelnik, ki je skupaj z Danijelo Gruden povezoval dogodek, je takole opisal ta edinstven dan, ki ga obeležujemo 26. decembra: Dan, ko se je slovenska narodna zavest postavila v ospredje in nam začrtala pot do lastne države. Samostojnosti ni bilo najlažje doseči, vendar je Slovenijo takrat povezovala ljubezen do domovine, do jezika, do slovenske kulture in tako smo enotno stopili na začrtano pot.

V prijetnem večeru je sledil nagovor župana Matjaža Hočevarja. Povzel je začetke Slovenske osamosvojitve, začete z rezultati plebiscita v letu 1990. Spomnil je na ustanovitev naše občine in opisal pot, ki ga je vodila v lokalno politiko do funkcije župana občine. Želi si, da bi ob Dnevu samostojnosti in enotnosti tudi sama beseda enotnost dobila večjo moč. Ob zaključku nagovora je župan prebral odstavek pesmi dr. Marka Kremžarja z naslovom Slovenija in zbranim zaželel vesele praznike ter srečno v novem letu.

Dogodek se je nadaljeval s koncertom Marka Vozlja in Mojstri, ki so z nastopom pričarali pravo zimsko pravljico. Pesmi so dvorano napolnile s toplino, ljubeznijo, radostjo in obiskovalcem pobožale dušo in srce. Obiskovalci so se po koncertu zadržali na prijetnem druženju zunaj ob čaju in kuhanem vinu.

Veseli nas, da smo s prostovoljnimi prispevki zbrali nekaj več kot 1.600,00 EUR. Iskrena hvala vsem, ki ste prispevali! Zbrana sredstva bodo namenjena nakupu računalnikov za učence naše Osnovne šole.

Slovenija

Slovenija, zapojmo ti
iz polnega srca,
naj pesem naša zadoni,
prek zemlje do neba!
Slovenija, naš skupni dom
med biseri sveta,
z lepoto te obdal je Bog,
od morja do gora.

Slovenija, moj dom brez mej,
ker nosim te s seboj(!),
kjer rod je moj, kjer sin je tvoj,
tam si Slovenija!

Moj narod –
svobodnjakov rod –
si kneze voli sam,
mučencev je, junakov plod,
ki ne boji se ran.
Iz tisočerih korenin
poganja naša rast.
Resnico ljubimo in mir,
svobodo, vero, čast!

Dr. Marko Kremžar

RADON – nevidni povzročitelj raka

Se je naselil tudi v vašem domu?

dr. Gregor Omahen, univ. dipl. fiz, predstojnik Centra za fizikalne meritve na ZVD

Radon je naravni radioaktivni plin v zemeljski skorji, ki je brez vonja, okusa in barve, in nastane v razpadni verigi naravnega urana. Ker je radon plin, se lahko od mesta nastanka dokaj enostavno širi v okolje. V naravnem okolju za ljudi ni nevaren. A žal to ne velja za zaprte prostore.

Presežki radona so lahko v našem domu, vikendu, hotelu in na delovnem mestu. Delodajalci ter vzgojno-izobraževalne ustanove so vsebnosti radona dolžne meriti od leta 2018 in če ta presega vrednost 300 bekerelov na kubični meter, morajo izvesti ukrepe za znižanje koncentracije radona. A radon se je lahko naselil tudi v našem domu.

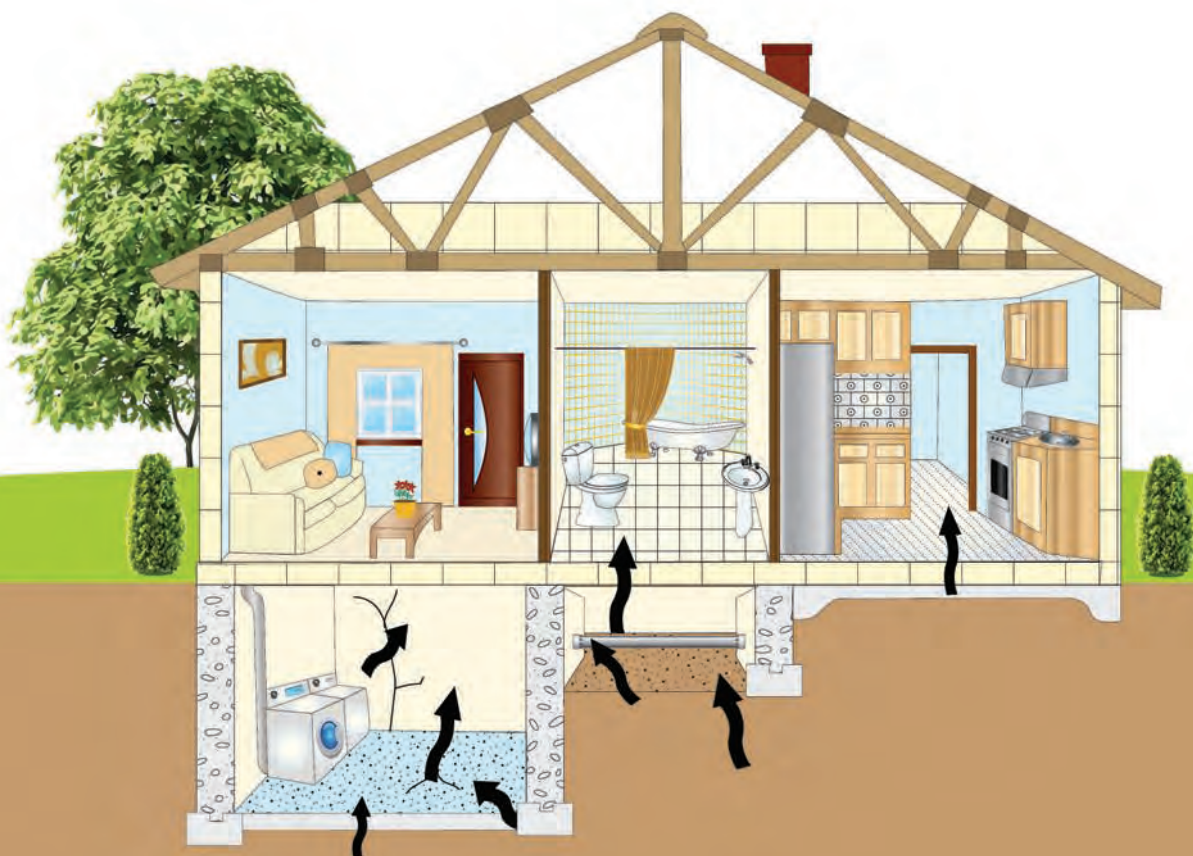
Radon povzroča raka

Znanost je šele v zadnjih letih ugotovila, da je radon veliko škodljivejši, kot smo si mislili. Poleg tega vedno več časa preživljamo v zaprtih prostori-

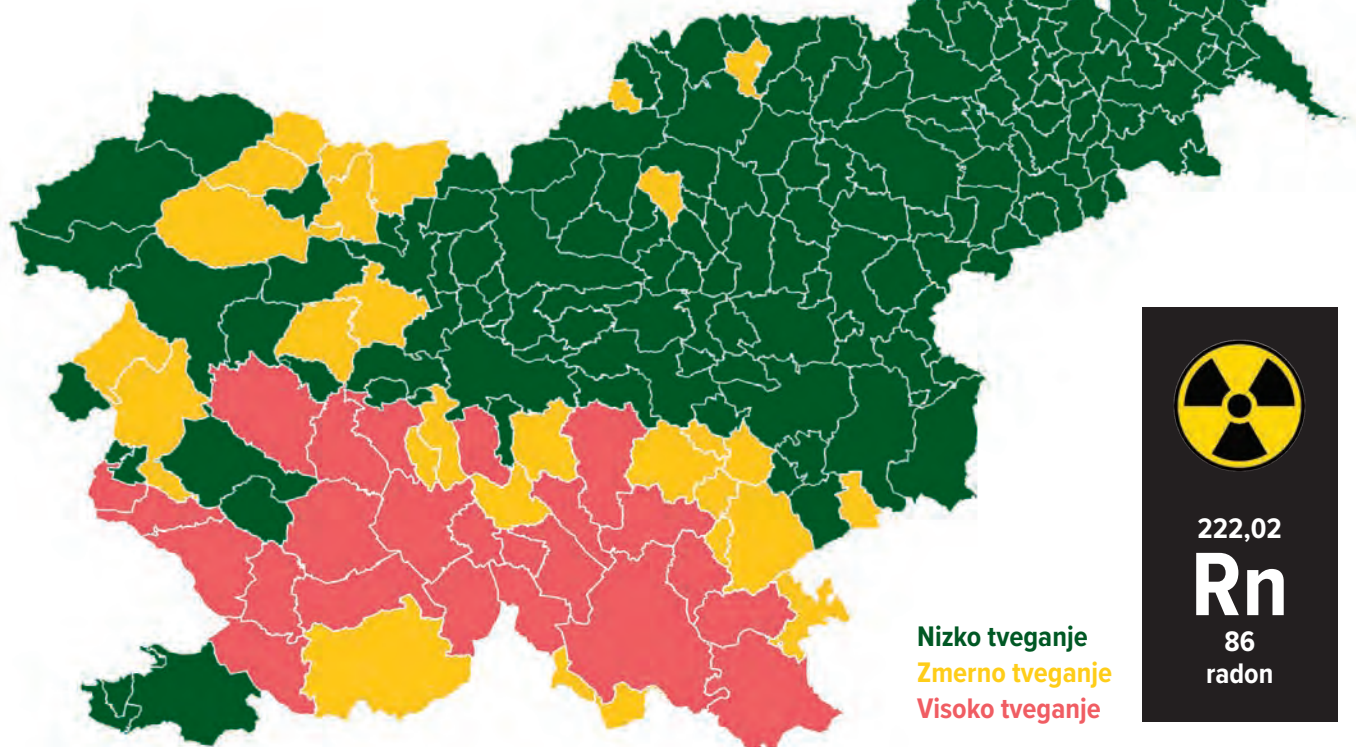
rih, naše stavbe pa so v izogib izgubam energije vedno bolj izolirane, okna in vrata pa odlično tesnijo. Če je torej radon skozi drobne razpoke ali cevi prišel do naših bivalnih prostorov, jih brez naše pomoči (torej zračenja prostora) težko zapusti. Ne pozabimo – vsak deseti rak na pljučih je posledica radona. V Sloveniji zaradi pljučnega raka letno umre okoli 1200 ljudi. Torej je v Sloveniji vsako leto tudi večje število smrti neposredna posledica izpostavljenosti radonu, strokovnjaki pa opozarjajo, da sta najbolj smrtonosna kombinacija kajenje in presežne vrednosti radona v prostorih, v katerih preživljamo svoj čas.

Kaj lahko naredimo sami?

Najenostavneje in najceneje zmanjšamo koncentracijeradona s prezračevanjem prostorov. Ponoči se ga lahko nabere veliko, zato je zelo pomembno, da takoj zjutraj izdatno prezračimo svoj dom. Kako lahko radon prodre v vaš dom? Skozi razpoke v talni plošči, razpoke na stikih talne plošče in zidov, jaške in odprtine, dimnike itd. Če so koncentracije višje od 1000 bekerelov na kubični meter, moramo razmišljati o uvedbi prisilnega prezračevanja, s katerim zrak in radon v njem odvajamo iz prostora. Če tudi ta ukrep ne zadošča, lahko uredimo odvajanje radona izpod talne plošče – pod njo izdolbemo luknjo, vanjo pa namestimo cevi, ki jih potegnemo izpod talne plošče, in na koncu cevi namestimo ventilator. Tako odvajamo radon izpod talne plošče in preprečimo prehajanje plina v stavbo.

Četudi živite na obremenjenem območju s povzročiteljem raka – radonom, se ne lotite sanacije hiše, preden ne izmerite, ali in kje se radon tihotapi v vaš dom. Morda pa prav pri vas ni presežne koncentracije. Toda če te presegajo 300 bekerelov, premislite o tem, kaj lahko naredite, da radon ne bo ogrožal vašega zdravja in zdravja vaših otrok. Izkoristite brezplačno preverjanje, ki ga krije država. Ker je na voljo le 480 brezplačnih testiranj, se čim hitreje prijavite na radon@zvd.si.

V polovici občin po Sloveniji je radona preveč in država se je odločila, da nam pomaga z brezplačnimi meritvami

V Sloveniji je preobremenjenih kar 51 občin, kjer so pričakovano povečane koncentracije radona. To so predvsem občine iz notranjske, dolenske in obalno-kraške regije. Ker meritve izvajajo tudi v drugih predelih Slovenije, predvidevajo, da se bo število občin povečalo, saj so bile visoke koncentracije radona izmerjene tudi v nekaterih gorenjskih, koroških in štajerskih občinah. Največje izmerjene vrednosti do zdaj so bile v občinah Idrija, Cerknica, Ribnica in Loški Potok. Uprava RS za varstvo pred sevanji

pri Ministrstvu za zdravje zato prebivalcem, ki živijo na bolj obremenjenih območjih, nudi 480 brezplačnih meritev.

Kako so videti meritve, ki stanejo 40 €, prvim 480 prijavljenim državljanom na obremenjenih območjih pa jih država podari?

Gre za preprosto metodo z detektorji sledi, ki traja dva meseca. Detektorje sledi lahko skupaj z navodili prejmete po pošti in jih namestite v prostor. Po dveh mesecih jih v priloženi kuverti vrnete v laboratorij, kjer jih analizirajo. V Sloveniji meritve izvaja ZVD Zavod za varstvo pri delu.

Več informacij dobite na spletni strani www.zvd.si. Povpraševanje glede meritev radona lahko pošljete na e-naslov: radon@zvd.si. Koda vas popelje na obrazec za naročilo.

1. Po pošti vam pošljemo detektor.

2. Detektor namestite in pustite, da meri 1-2 meseca.

3. Detektor v priloženi kuverti pošljete na ZVD.

4. Po analizi detektorja vam rezultate pošljemo po pošti.

**intervju: Metod Ivančič,
univerzitetni diplomirani
inženir strojništva, smeri
energetika**

Kako privarčevati pri ogrevanju

foto: Freepik, Boštjan Podlogar, Metod Ivančič

Naraščanje cen energentov je prizadelo tako posameznike kot gospodarstvo. Na svetovni trg nimamo vpliva. Kaj je tisto, kar lahko storimo sami, nam v intervjuju odgovarja energetski svetovalec Metod Ivančič.

Vas lahko najprej prosim, da se kratko predstavite?

V naši družini sem tretja generacija inženirjev in odločitev za poklic je bila dokaj smiselna oziroma sem tej poti sledil že v mladih letih. V prostem času sem glasbenik in razvijam CNC stroje ter druge tehnologije.

Lahko kratko predstavite dejavnost, s katero se ukvarjate?

Kot strokovnjak za energetske učinkovitost predavam na inštitutu Jožef Stefan ter učim druge energetike o načinih glede prihrankov energije. Certificiram stavbe za Ekoskladove razpise, tako preko izračunov kot tudi z meritvami na stavbah. V industriji in večjih gospodarskih družbah pa predvsem pomagam pri vzpostavitvi meritev na proizvodnih linijah ter zniževanju stroškov s pomočjo različnih ukrepov. Za termografijo sem eden izmed vidnejših strokovnjakov ter to

znanje uporabljam tako na daljinskih mrežah, industrijskih kompleksih ter hišah. Uporabljam tudi zračne termografije z droni; ta postopek sem razvil pred približno 9 leti.

Kdo so vaše stranke oz. naročniki?

Naši naročniki so velike gospodarske družbe, občine, ministrstva ter tudi fizične osebe, ki se prijavljajo na razpise Ekosklada ali pa želijo tehnične nasvete za hišo.

Kako bi opisali stanje na energetske trgu in kaj lahko pričakujemo?

Stanje na energetske trgu se trenutno praktično dnevno spreminja in države veliko naporov vlagajo v stabilizacijo razmer. V prihodnosti se bodo ta nihanja nekoliko izravnala ter lahko pričakujemo nekoliko bolj normalne razmere. Kljub temu bomo za energijo in ogrevanje morali odšteti več denarja kot v preteklosti; vlaganja v boljšo energetsko učinkovitost se bodo povečala.

Kaj to pomeni na eni strani za posamezna gospodinjstva in na drugi strani tudi za javne objekte?

Obdobje poceni in razpoložljive energije se je zaključilo in vedno bolj bo potrebno z energijo upravljati v realnem času in jo uporabljati, kadar je na voljo. Gospodinjstva ter javni zavodi, ki ne bodo vlagali v energetske učinkovitost, bodo v prihodnosti morali zagotoviti znatnejša finančna sredstva že za sprotno obratovanje stavb.

Kateri bodo najugodnejši energenti v prihodnosti?

V prihodnosti se bodo verjetno nadaljevali podobni trendi. Cenejši bodo lokalni viri, kot je npr. biomasa ali uporaba električne energije iz sončnih elektrarn za npr. ogrevanje s toplotnimi črpalkami.

Kaj pa lahko že sedaj storimo, da kaj prihranimo?

Največ lahko prihranimo, da se izklopi, kar nujno ne potrebujemo. Ogrevalni sistem naj zagotavlja normalno temperaturo v času, ko jo potrebujemo; v ostalem času se lahko izvede redukcije. V modernih pasivnih hišah so izgube tako majhne, da redukcije večinoma niso smiselne. V vseh stavbah, zgrajenih pred 2010, pa so redukcije finančno dober ukrep. Vsaka stopinja pri ogrevanju pomeni okoli 6 procentov prihranka. Pri elektro inštalacijah lahko samo s preprostim mehanskim ali elektronskim relejem na boilerju prihranimo znatne številke. Vračilne dobe so lahko le nekaj mesecev.

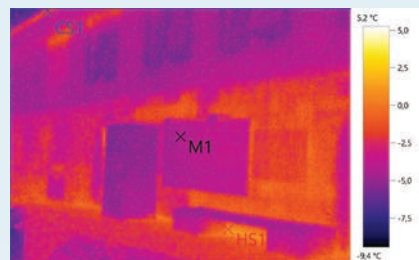
Redukcije so finančno smiseln ukrep v stavbah, zgrajenih pred letom 2010. Vsaka stopinja manj pomeni 6 odstotkov prihranka.

Projekt nove kotlovnice bo dolgoročno za trikrat znižal ceno ogrevanja stavb osnovne šole, vrtca, športne dvorane in glasbene šole.

Glasbena šola. Slikano od znotraj pred izolacijo fasade. Modra barva označuje prehode toplote oz. mrzle stene.

Levstikov dom, kjer svetle barve označujejo prehode toplote oz. izgube ovoja.

Če se z namenom varčevanja odpovemo zračenju prostorov, s tem kaj prihranimo? Kakšne so posledice?

Pri zračenju prostorov se trenutno uporablja prezračevalne sisteme, ki zagotovijo boljše pogoje življenja v stavbi. V preteklosti so bila okna relativno slaba ter so prepuščala veliko zraka. Moderna okna zelo zatesnijo stavbo in to je potrebno upoštevati pri zračenju. Z meritvami ugotavljam, da ima večina ljudi premalo prezračevane prostore. V primerih, kjer so imeli ljudje električno gretje, so zaradi stroškov zelo omejili prezračevanje. Ponekod sem izmeril, da je zrak že v območju zastrupitve s ogljikovim dioksidom oziroma vrednosti nisem mogel niti zmerniti, saj je bil rezultat zunaj območja me-

rilne opreme. Zrak je bil zelo škodljiv za zdravje. Pri prezračevalnih napravah je na trgu veliko zavajanja in še posebej slabe so naprave, ki so v obliki preboja cevi in ko napravo vstavijo v to cev. Energetska učinkovitost teh naprav je izredno slaba. Nekateri ponudniki so bili zaradi zavajanja potrošnikov že prijavljeni tržnemu inšpektoratu. Energetske učinkovite naprave imajo rekuperator v obliki kocke. Priporočam posvete z neodvisnimi energetskim svetovalci, ki ne prodajajo te opreme.

Katere so največje napake gospodinjstev na energetskem področju?

Pri izolacijah hiše uporabljajo mnogo pretanke izolacije. Npr. pogosto vidim le nekaj centimetrov debele izo-

lacije na coku ter proti zemljini, uporabiti pa bi morali 20 centimetrov debelo izolacijo fasad ter coka. Večinoma ne poiščejo energetskega strokovnjaka pri obnovi, ki je vredna 20.000 EUR in naredijo precej napak, ki kasneje stanejo precej denarja.

Kolikšen prihranek lahko pričakujemo ob izvedbi fasade? Okvirno?

Prihranek se glede na meritve giblje okoli 40 % do 50 % procentov, če je hiša neizolirana. Pri že izoliranih hišah je prihranek lahko okoli 30 %.

Je povprečna slovenska hiša energetsko učinkovita?

Ne.

Z meritvami ugotavljam, da ima večina ljudi premalo prezračene prostore.

Zakaj je prišlo do tako velikega skoka cen energentov pri nas?

Velik skok je posledica panike zaradi pomanjkanja energentov praktično čez noč. Ko se je panika umirila, so padle tudi cene. Energenti so predmet povpraševanja ter ponudbe. Vsa Evropa je med seboj povezana ter s tem tudi dobave in razpoložljivost.

Kaj je pravzaprav LEK in za kaj ga potrebujemo?

LEK je lokalni energetski koncept, ki ga je predpisala država. To je osnovna strategija občine, ki določa, kako naj občina glede na svoje specifične razmere doseže cilje na državnem nivoju v naslednjih 10 letih: koliko sredstev je potrebno vložiti ter kam. Večinoma občine te koncepte slabo izvajajo ali pa jih sploh ne.

Kateri razpisi, ki omogočajo boljšo energetske učinkovitost, so na voljo tudi za gospodinjstva?

Za gospodinjstva so na Ekoskladu objavljeni trenutno odprti razpisi. Ti razpisi se včasih hitro zaprejo čez noč, ko se porabi ves razpoložljiv denar. Ekosklad ima na voljo brezplačne svetovalce v okviru mreže ENSVET, kjer lahko gospodinjstvo dobi različne informacije o razpisih. Na trgu pa delujejo tudi zunanji strokovnjaki za energetske učinkovitost, ki so večinoma bolj tehnično usmerjeni.

V katere energetske investicije je smiselno vlagati?

Trenutno imajo najkrajše vračilne dobe sončne elektrarne v kombinaciji s toplotno črpalko. Vedno več pa je zavrnenih vlog, saj ima elektro mreža trenutno omejene zmogljivosti glede priklopa sončnih elektrarn.

Velike Lašče so obdane z gozdom. Slovenija ima biomase v izobilju.

V kolikšni meri so energenti ekološko sporni?

Vsak energetski vir ima vpliv na naše okolje. Od jedrske energije, ki je okoljsko najbolj prijazna, do hidroelektrarn, ki proizvajajo poceni energijo, vendar vplivajo na zajezitve rek in s tem na živali ter rastlinstvo. Najbolj okoljsko sporna je uporaba premoga, kot ga je zastavila Slovenija v projektu TEŠ. Poleg tega, da je nerentabilno, povzroča veliko emisij in trenutno je to zelo drago. Biomasa v individualnih kuriščih povzroča precej prašnih delcev. Še posebej tam, kjer kurijo premalo suh les.

Naši kraji so obdani z gozdom. Nam lahko predstavite pomen vlaganja v novo kotlovnico na biomaso za ogrevanje javnih objektov na Šolski ulici (OŠ, vrtec, športna dvorana, stavba glasbene šole)?

Projekt nove kotlovnice bo dolgoročno za trikrat znižal ceno ogrevanja teh stavb. Poleg tega bodo okoljski učinki, saj je kurilno olje okoljsko precej škodljivejše. Še posebej se znižajo emisije žveplovih in dušikovih spojin. Ker so to veliki porabniki energije, so tudi emisije škodljivih spojin v okolico osnovne šole nižje. Torej tam, kjer se zadržujejo otroci.

Kateri so primeri dobre prakse za gospodinjstva? Je smiselno, da bi tako, kot imamo za en kraj skupno čistilno napravo, vlagali v skupno kotlovnico?

Skupne kotlovnice so smiselne le v omejenem naboru stavb in večinoma jih je smiselno postaviti v javnem sektorju. Pri blokih zaradi zakonskih ureditev stanovalci v daljinskih mrežah plačujejo drage omrežnine in skupna cena, ki se plača za ogrevanje, lahko presega npr. toplotno črpalko tudi za faktor tri.

Kakšna bi po vašem mnenju morala biti dolgoročna energetska strategija tako Slovenije kot posamezne občine pri nas?

Dolgoročna strategija je znana in do sedaj Slovenija svojih zavez ne izpolnjuje dobro. Lep primer so vetrne elektrarne, ki jih tudi po desetletnem prizadevanju investitorji zaradi birokratskih ovir ne morejo postaviti, država pa plačuje kazni Evropi za nedoseganje ciljev. V prihodnosti bi morali bistveno povečati lokalno proizvodnjo energije, urediti vlaganja v električno infrastrukturo, spremeniti predpise, olajšati postavitev sočnih, hidro- in vetrnih elektrarn. Brez tega bo Slovenija v prihodnosti plačala drago ceno.

Lokacije naših mesnic:
VELIKE LAŠČE, LOŠKI POTOK, STARI TRG, NOVA VAS

MESO SLOVENSKEGA POREKLA

Sveže meso, meso za žar, zorjeno meso, ...

www.kzlasce.si

lokalno. domače. naše.

odkup
živine

odkup
mleka

trgovski
center

mesnica

kmetijska
trgovina

potujoča
trgovina

bar

odkup
palet

V NAJEM ODDAMO POSLOVNE PROSTORE

www.kzlasce.si

VELIKE LAŠČE - center 412 m²

- › prostor za storitve v pritličju in kleti s svojim vhodom (380 m²)
- › pisarna 35 m² v prvem nadstropju
- › centralno ogrevanje z radiatorji
- › adaptirano l. 2015
- › možnost parkiranja za stranke in zaposlene

VELIKE LAŠČE 391 m²

- › skladišče / delavnica s pisarniškimi prostori (85 m²),
- › pol etaža
- › centralno ogrevanje z radiatorji
- › grajeno l. 1966
- › adaptirano l. 2013
- › parkirni prostor za cca. 10 avtomobilov
- › nakladalna rampa
- › dostop s kamionom

ROB 471 m²

- › poslovni prostor skladišče / delavnica
- › v dveh etažah
- › grajeno l. 1985
- › 3 prostori 336 m² / 84 m² / 51 m²
- › centralno ogrevanje z radiatorji
- › lastna parkirišča
- › dostop s kamionom

Za več informacij pokličite na tel. 01 78 88 840 ali pišite na info@kzlasce.si

Običaji, šege in navade v prazničnem decembrskem času

Renata Gradišar

Na Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče želimo, da se ohranja bogata kulturna dediščina našega kraja. Pripravili smo literarni, likovni in fotografski natečaj Običaji, šege in navade v prazničnem decembrskem času in tako učence spodbudili, da so kovali rime, obračali besede, ustvarjali z barvnimi ploskvami ter iskali dobre posnetke s fotoaparati. Najboljši prispevki bodo nagrajeni s praktičnimi nagradami.

Zagotovo pa je ostala skrita še kakšna rima, dobra misel ali ustvarjalni pogled, zato verjamem, da uspemo to pokazati že kmalu.

Trina Papež, Božična večerja in Štefanovo

Prazniki v decembru

Tinkara Adamič, 5. a

December je zadnji mesec v letu. Konec meseca je dan najkrajši in je veliko teme. Zato si v hišo sami prinesemo svetlobo, tako da prižigamo svečke in druge lučke. Prvo svečko prižgemo na adventnem venčku štiri tedne pred božičem. Ko prižgemo zadnjo svečko, vemo, da je božič že zelo blizu.

Med tem časom se pripravljamo na praznike. Na začetku meseca nas obišče Sveti Miklavž. Mi rečemo, da mu nastavimo – na mizo pripravimo krožnike, v katerih so listki z našimi imeni. Potem moramo nekam oditi, da ima Miklavž mir, ko prinese darila. Običajno gremo v Lašče na prižig lučk. Ko se vrnemo, nas na mizi čakajo mandarine, suho sadje, nogavice in ostala darila.

V tednu pred božičem postavimo jaslice in okrasimo smrečico. Ene jaslice, ki imajo figurice iz gipsa, postavimo na mah. Brata napeljeta tudi vodo, ki se pretaka v vodnjaku. Druge jaslice so lesene in posebne. V leseni duplini so lesene figure. Figure so različnih barv, čeprav niso pobarvane. Izdelane so namreč iz različnih vrst lesa. Moji mami so zelo dragocene, ker jih je naredil njen stric.

Na večer pred božičem, ki mu rečemo sveti večer, imamo skupno božično večerjo. Pred večerjo babica s kadihom pokadi in blagoslovi hišo. Ta večerja je posebna, saj običajno ne večerjamo skupaj. Po večerji še malo posedimo in jemo sladke dobrrote, ki smo jih sami spekli. To so potica in razni piškoti. Naslednje jutro nas pod smrečico čakajo božična darila.

V dneh pred novim letom smo doma in se družimo s prijatelji in sorodniki. Novo leto praznujemo bolj živahno kot božič. Po večerji se dobimo s sosedi in skupaj pričakamo novo leto. Nazdravimo s šampanjcem in si ogledamo okoliške ognjemete.

V začetku januarja pospravimo smrečico, jaslice in ostale okraske. In spet čakamo, da bo prišel december in bomo spet vse ponovili.

Jaslice

Domače navade od božiča do sv. treh kraljev

Ela Košir, 5. b

Pri meni doma imamo veliko običajev od božiča do svetih treh kraljev.

Teden pred božičem postavimo jaslice. Z babi pečeva poprtnik za prvi sveti večer. To je boljši kruh, ki ga okrasiva s kitami in ptički. Ob blagoslavljanju poprtnik postavimo na mizo. Na božični večer v mraku vsi blagoslovimo s kadilom in blagoslovljeno vodo prostore v hiši, kozolec in skedenj. Jaz in brat običajno blagoslovjava, kadi pa dedi. Ko to naredimo, pričnemo z molitvijo rožnega venca ob jaslicah. Po molitvi imamo skupno večerjo z babi in dedijem.

28. decembra je tepežni dan. To je dan, ko lahko otroci s posebno pleteno šibo tepežkamo odrasle po zadnji plati. V zameno nam dajo kakšen evro ali bonbone, čokolade.

Zadnji večer pred novim letom spet blagoslovimo prostore v hiši, kozolec in skedenj. Nato molimo rožni venec. Spet imamo skupno večerjo. Nazadnje blagoslovimo prostore še 5. januarja pred praznikom svetih treh kraljev. Spet molimo rožni venec, po molitvi pa imamo večerjo.

Upam, da bomo ohranili te navade.

Božični čas

Ko k nam se vrne spet praznični čas, lučke na jelki zasijejo pri nas, tam pod njo je nekam prazno, naredimo tako, da lepše bo.

Pod jelko položimo zeleni mah, postavimo jaslice, da topel bo zimski čas za Jezusa, ki prihaja med nas.

Ko delo je opravljeno, stanovanje pa pospravljeno, sama radost je v nas, tukaj je božični čas.

Manca Mate, 8. a

Običaji, šege in navade v prazničnem decembrskem času

Zala Krašovec, 8. a | foto: Ana Zelnik

V naših krajih je veliko običajev, ki nam še polepšajo praznični december. Začne se že z Miklavžem, ko se razveljamo prvih daril. Začnemo razmišljati o smrečici, okraskih; nekateri prižigajo lučke in krasijo domove.

Devet dni pred božičem se začne devetdnevnic in z njo običaj, ko kip Marije nosijo po vaseh. Pri nas v Robu se zberemo na Vagi. Ob okrašenem kipu se pojejo božične pesmi. Uprizori se obred trkanja. Kot nekoč tudi tokrat Marija prosi za prenočišče. Družina jo sprejme in ponese v svoj dom. Ob kipu molijo in prosijo za varstvo. Naslednji večer jo sprejme druga družina in tako naprej vse do 24. 12., ko jo skupaj v molitvi peš ponesejo v cerkev k polnočnici.

Dan pred božičem se postavi jaslice in okraši smrečico. Dom se pokadi in blagoslovi z blagoslovljeno vodo. V posebno posodo se da žerjavico, kadilo in zelenje z velikonočne butarice. Blagoslovijo se prostori v hiši, družinski člani, živali, okolica, njive ... Ob tem se moli in prosi blagoslo-

va. Družina gre skupaj k polnočnici.

25. 12. praznujemo božič, praznik Jezusovega rojstva. Navadno je ta dan družina praznovala skupaj. Na obisk k sorodnikom so šli naslednji dan, 26. 12. Ta dan goduje sv. Štefan, zavetnik konj. Štefan je bil prvi mučenec. Kamenjali so ga do smrti. Kamenje, s katerim je bil zasut, se je spremenilo v sol. Zjutraj so konji lizali to sol in zato na ta dan še danes blagoslovijo sol in konje.

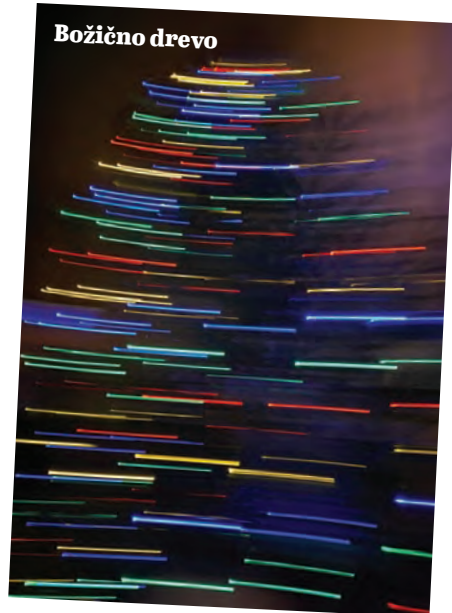
Silvestrovo je drugi sveti večer. Tudi ta večer se blagoslovi dom. Skupaj pričakujemo novo leto. Ob polnoči si voščimo zdravja in sreče.

Tretji, zadnji sveti večer je 5. 1., ko se spet blagoslovi domove. Speče se poseben kruh – poprtnik. Zanj velja, da če počti, bo iz smeri poke prišel ženin. Včasih so fantje k dekletom, ki so bila primerna za možitev, hodili poskušat poprtnike. Če fant poskusi devet poprtnikov, se bo zagotovo poročil. Otrok si da poprtnik na glavo in do naslednjega leta bo zrasel toliko, kot je visok

poprtnik. Poje se ga 6. 1. za praznik sv. treh kraljev. Dobijo ga vsi člani družine in tudi živali, ki so pri hiši.

Šege in običaji počasi izginjajo v pozabo. Nadomestile so jih lučke, petarde in darila. Upam, da jih bomo znali ohraniti, saj v naše domove prinašajo mir, strpnost in spokojnost.

Božično drevo

Odprtje nove podružnične šole na Turjaku

Vida Novina Kurir, 9. b | foto: Miha Merljak

Konec oktobra se je za Osnovno šolo Primoža Trubarja Velike Lašče zgodilo nekaj velikega, nekaj prelomnega. Po dolgoletnih prizadevanjih sta se namreč na Turjaku odprla podružnična šola in vrtec, ki sta zagotovo polepšala vsakdanje življenje krajanov in videz kraja.

Šola je pomembna tako za učence kot tudi za kraj sam. Zgrajena je po načelih 250-letne tradicije, vendar je tudi zelo nevpadljiva, saj zaradi bele fasade, klasične rdeče strehe in lesenih tramov pridobi klasičen, domač videz. Prav tako šola ne moti prostorske predstave in okolice, ampak jo samo še polepša. Vključuje zunanja igrala in štiri igralnice, kjer se otroci lahko igrajo, ter štiri učilnice, polne dnevne svetlobe. Nova podružnična šola se lahko pohvali s knjižnico in predvsem z novo telo-

vadnico, ki je prejšnja šola ni imela.

Šola in vrtec sta velika pridobitev. Verjamem, da učenci raje obiskujejo šolske prostore; učiteljem je pri poučevanju na voljo vsa sodobna oprema, o kateri so dolga leta sanjali, oboji pa dopoldneve preživljajo v učilnicah z veliko naravne svetlobe. Seveda sta šola in njena okolica tudi odličen prostor za druženje.

Da bi se pa o vsem tem res prepričala, sem učiteljici Petri Kljun, ki je prej učila na stari podružnični šoli, zastavila nekaj vprašanj.

Kakšno je bilo vzdušje v stari šoli?

Poučevanje na stari podružnični šoli Turjak je bilo odlično. Vzdušje tako med učitelji in učenci je bilo domače in sproščeno. Bili smo kot nekakšna velika družina.

Ste za pouk imeli dovolj prostora?

Prostornost učilnic je bila res majhna, a smo si kljub temu včasih naredili prostor oziroma se prilagodili. Zaradi prostorske stiske je največkrat pozimi trpel pouk športne vzgoje, saj nismo mogli izvajati vseh športnih aktivnosti, ki bi si jih želeli.

Ali je z vidika učiteljev nova šola velika pridobitev?

Menim, da je nova šola velika pridobitev za učence, učitelje, tudi za vaščane. Svetle, sodobne in prostorne učilnice imajo velik vpliv na kakovostnejše poučevanje in učenje učencev. Najboljša pridobitev šole je zagotovo telovadnica z bogato športno opremo.

Je še kaj takega, kar bi radi dodali?

Vsem zaposlenim in učencem želim veliko prijetnih in nepozabnih trenutkov na novi šoli.

Mislím, da se bodo vsi učenci od 1. do 4. razreda z večjim veseljem udeleževali pouka in se z večjim zanosom učili, saj jim novi lepši prostori zagotovo veliko pomenijo.

Vrtec Sončni žarek

Vpis v vrtec

Starše in zakonite zastopnike otrok obveščamo, da sprejemamo vloge za vpis v vrtec Sončni žarek za šolsko leto

2023/2024 do 31. 3. 2023.

Obrazci za vpis otroka so na voljo v vrtcu in na spletni strani;

www.soncni-zarek.si.

Če bo prošelj več, kot je prostih mest v vrtcu, bo o sprejemu otrok odločala komisija za sprejem otrok.

Za dodatne informacije se lahko oglasite osebno v vrtcu, pokličete na tel. številki:

031 618-300, 01 7881-582

(Stanka Mustar) ali pišete na e-pošto: **stanka.mustar@vrtec.velike-lasce.si**.

Vrtec Sončni žarek

Veseli december v vrtcu Sončni žarek

kolektiv vrtea Sončni žarek

*»Življenje je igrivost ...
Moramo se igrati, da lahko
spet odkrijemo čarobnost
okrog sebe.«*

(F. Coloro)

Vrtec Sončni žarek (vključno z enoto Karlovica in Turjak) je poskrbel za veselje in čarobnost v vseh skupinah; skupaj smo okrasili jelko v večnamenskem prostoru ter svojih prostorih; poskrbeli smo za dekoracijo po garderobah in igralnicah ter praznično ob svečkah zaužili dnevne obroke; posladkali smo se z Miklavževimi dobrotami; nastopali smo otroci otrokom ter se družili med skupinami različnih starosti; otroci so si ogledali več prazničnih zgodb na platnu ali preko kamišibaja v izvedbi vzgojiteljic; imeli smo goste z Glasbene šole Ribnica, kjer so se otroci seznanili z glasbenimi instrumenti ter uživali ob zvokih različnih melodij. Nekaj ustvarjalnih staršev ter strokovnih delavk vrt-

ca je izdelovalo izdelke za bazar tako v vrtcu kot doma. V dopoldanskem času nas je obiskal Božiček ter vsakega otroka obdaril z božično pravljico, popoldne pa smo starejše skupine pripravile prireditev za babice in dedke, kjer so lahko opazovali petje in ples svojih vnučkov. Mlajši otroci so imeli druženje z dedki in babicami v svojih igralnicah (v obliki pravljичne in igralne ure). Obiskali smo šolsko ter mestno knjižnico, kjer smo bili deležni lepih zgodb in vživljanje otrok v pravljичne junake ...

Praznovanje veselega decembra smo zaključili z izdelavo voščilnic, plesom ter novoletnim voščilom otrok iz šole.

Obdarila nas je tudi narava s snegom, kjer smo skupaj z otroki uživali v snežnih vragolijah in igri.

Naši dopoldnevi so minili v duhu druženja, igre, prijateljstva in zabave.

Otroci iz skupine Pikapolonic so septembra prestopili prag vrtca; kljub temu so se v decembru udeležili dejavnosti na ravni vrtca, ki so bile pripravljene.

Vtisi z obiska Božička v našem vrtcu. Všeč mi je bilo:

Tadej: »Ko je povedal, da živi na Laponskem.«

Lea: »K' je dal Božiček darila, tuki pod smrekico.«

David: »Darila in Božičkov pas.«

Jon: »Božiček, darila, kapica, vreča.«

**Otroške želje so drobne,
poceni in iskrene.
Želje za prihajajoče
praznike. Želim si:**

Ofelia: »Da bomo skupaj z mami, Valentino in papajem. Igrali bi se igre za štiri (igra 7 družin).«

Žiga: »Da bi se igral; z mamico in očijem bi se igral kmetijo (ena štala, not so ovčke in krave).«

Ažbe: »Da bi skupaj smreko okrasili; da bi z očijem popravila mojga avta (na dalinc).«

Laura: »Da bi se z Aljažem igrala, da se ne bi kregala.«

David: »Da bi se igral z avtki,, z atijem bi se igral košarko.«

Kaja: »Da se igram z Valom Človek ne jezi se, da bi bila zdrava.«

Arne: »Da bi dobil robota, da bi pomagal Tadeju štemat (on ma pravo štemarco).«

Ula: »Da bi bila srečna s prijatelji. Igrala bi se z dojenčki.«

Svit: »Želim si gasilca, s kockami bi se igral.«

Lavra: »Da bi se s Hano z dojenčki igrala. Ko bi postavljali smrečico, da bi bil ati doma.«

Judita: »Da bi meli lepe praznike. Da bi se lepo imeli; z Irenejem bi se igrala s traktorjem in dojenčki.«

Klara: »Imejte lep božič, da bi doma jedli kokice, pa veliko zdravja.«

Samuel: »Veseli božič, da bi z družino gledali otroški film.«

Mina: »Za božič bi vsem skuhalo kavo s penicami gor.«

Tinkara: »Da smo vsa družina na kupu in pijemo vročo čokolado in da bi šli na sprehod.«

Matic: »Da bi na božični večer jedli sladoled – Planica.«

Manca: »Za božič bi gledali risanke, se sladkali z bomboni in pili kakav.«

Diar: »Da babi Sofija in dedek prideta na obisk za 5 dni in da pri nas prespita.«

Maks: »Lep božič, da bi jedel riž.«

Maja: »Da bi v kinu gledali Tačke na patrolji.«

Beno: »Da bi na kavču gledali Glodavčke.«

Kaja: »Da bi bili vsi skupaj.«

Karlovica

Poleg vseh načrtanih dejavnosti so imeli na Karloviici še obisk knjižničarke Tanje, kjer so prisluhnili pravljicam ter se skupaj naučili pesmico Kaj delajo živali pozimi.

Skupina Srnice so dedkom in babicam zaigrale dramatizacijo Gradič. Za lepši prihod v praznične/počitniške dni so vse skupine zarajale s harmonikarjem Domnom Indiharjem.

*Sreča v življenju je sestavljena iz drobcev –
majhnih, hitro pozabljenih pozornosti, kot so
poljub, nasmeh, prijazen pogled, iskrena pohvala
(Samuel Taylor Coleridge).*

Naj bo teh drobnih pozornosti čim več v tem letu!

Berem, bereš, beremo

Maja Smole, MKL

In kaj je bilo lansko leto najbolj iskano? Na seznamu so knjige, ki so bile največkrat rezervirane.

- ✓ Zupančič, David: **Življenje v sivi coni – prizori iz življenja mladega zdravnika**
- ✓ Wolynn, Mark: **Podedovane družinske travme – kako nas oblikujejo vedenjski vzorci naših prednikov in kako jih prekinemo**
- ✓ Svetek, Irena: **Beli volk**
- ✓ Jančar, Drago: **To noč sem jo videl**
- ✓ Golob, Tadej: **Koma**
- ✓ Štaudohar, Irena: **Fižiozofija – čudeži vrtnarjenja**
- ✓ Šalehar, Miha: **Pustolovec zmote – patetični priročnik za razumevanje priletnega alfa samca**
- ✓ Svetek, Irena: **Rdeča kapica**
- ✓ Bagola, Aljoša: **Kako izgoreti – in vzeti življenje v svoje roke**
- ✓ Dispenza, Joe: **Placebo ste vi – vaš um je pomemben**

Mladinski oddelek Verstva in mitologije

Claybourne, Anna: Mitopedija – enciklopedija mitoloških bitij in njihovih čarobnih legend
Morfemplus, 2022

Ste že slišali za zahodnoafriškega pajka Anansija, ki rad za šalo spreminja svojo podobo? Ali Tanukija, prikupnega, a nagajivega rakunaste-ga psa iz japonskih legend? Naj vas enciklopedija popelje na čarobno pot v svet bitij, o katerih pripovedujejo miti in legende z vsega sveta.

Viri: emka.si, bukla.si, morfem.si, mklj.si, zvoneseruga.com

Mladinski oddelek Slikanice

Kraljič, Helena: Muca Mija in prijatelji v slikopisu
Morfemplus, 2022

Slikopis, kjer slike nadomeščajo nekatere besede. Zgodbe so namenjene že predšolskim otrokom. Tako lahko tudi otroci, ki še ne znajo brati, sodelujejo pri glasnem branju. Otrokom, ki že samostojno berejo, pa bo slikopis v pomoč in zabavo.

V slikanici boste našli štiri napete dogodivščine Muce Mije in njenih prijateljev: Muca Mija in miška Maška, Muca Mija in rojstni dan, Muca Mija in čudežna rastlina, Muca Mija in novoletno darilo.

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

Mladinski oddelek Resničnost

Romero Mariño, Soledad: Klub Brivnica – Čikago, dvajseta leta, tajni klub in skrivnostni umor, ki ga je treba razrešiti
Hart, 2022

Chicago, 1921. V kleti brivnice je tajni klub, kjer gangster Veliki Tulio praznuje rojstni dan.

Vse mesto je povabljen na zabavo, čeprav imajo nekateri gostje vse razloge, da ga sovražijo. Nenadoma, ko ugasnejo luči, počí strel. Veliki Tulio je ubit pred očmi vseh navzočih! Ti in mlada pisateljica Voldemar morata hitro razmišljati, preučiti sledove in odkriti morilca. Vsi povabljeni so sumljivi, a nič ni tako, kot se zdi.

mestna
knjižnica
ljubljana

Knjižnica
Frana Levstika
Velike Lašče

Obratovalni čas

- ponedeljek: 12:30–19:00
- torek: zaprto
- sreda: 10:00–15:00
- četrtek: 12:30–19:00
- petek: 12:30–19:00
- sobota in nedelja zaprto

Odrasli oddelek Biografije

Šeruga, Zvone: Kilometri življenja – o poteh in stranpoteh

Avantura mediji, 2022

Avtor o knjigi: »Moja deseta knjiga, ki združuje ostalih devet in ji dodaja še trideset let otroštva, mladosti in prvih potovanj. Pastir(ček) izpod Gorjancev, ki se je odločil za študij novinarstva. Ker novinarji potujejo, čeprav je bilo v tistih letih za kmečke otroke celo morje nedosegljivo daleč. A sem pri dvajsetih letih tudi v resnici odkril svet, ki me ni več izpustil: Evropa, Azija, Afrika, obe Ameriki – vse to na avtopot. Potem pa spoznal deklico, ki je postala in ostala del mojega življenja. Z Romano sva štiri leta potovala z motorjem okoli sveta. Rodila se Kaja in ponovno smo šli za leto dni naokoli. Rodil se je Grega in spet smo odpotovali. V najbolj oddaljene predele celin sem vodil skupine sorodnih duš in preživel zadnji dve desetletji na motorju z lepo družbo na zadnjem sedežu in – ne, ni bila vedno Romana. A vendar je knjiga na nek način tudi ljubezenska zgodba. O razburkanem življenju, v katerem ostaja ena oseba že štiri desetletja rdeča nit, ki tke in povezuje poglavja lepega življenja. Včasih pomislim: škoda, da sem jo jaz napisal – ker bi jo sicer z velikim veseljem prebral.«

Odrasli oddelek Slovenski eseji.

Babačić, Esad: Veš, mašina, svoj dolg

Cankarjeva založba, 2020

Rožančeva nagrada 2020.

Prva knjiga esejev Esada Babačića mestoma posega v temeljna vprašanja današnje družbe. Babačić ne išče rešitev in jih ne prodaja, temveč se sprašuje o vsem tistem, kar smo namerno ali ponevedoma pozabili ali preslišali. Gre za iskanje duha, ki je še vedno nekje z nami, vendar ga ne znamo več prepoznati in ustrezno ovrednotiti. V naši knjižnici imamo tudi drugo knjigo njegovih esejev: Navijaj v sebi.

Odrasli oddelek Delo. Zaposlovanje

Belc, Sabina: Išči službo, najdi smer!: priročnik za vse (mlade), ki vstopajo na trg dela

Mestna knjižnica, 2022

Priročnik Išči službo, najdi smer, ki je izšel konec lanskega leta, je namenjen vsem, zlasti pa mladim, ki vstopajo na trg dela. V njem so izvajalci delavnic in programov za mlade brezposelne in iskalce zaposlitve zbrali znanje, nasvete in uporabne informacije z naših aktivnosti zadnjih nekaj let in za katere mislimo, da bi prav prišle vsem, ki prvič stopajo na trg dela.

Iz velikolaškega okraja (43)

Stojiš kot lipov bog

Metka Starič

Ste že kdaj potrkali na les? Je to res le vraževerje ali ostanek davnih, že zdavnaj pozabljenih verovanj? Stara modrost svari pred pretiranim hvaljenjem z zdravjem ali uspehom. Hvala bi utegnila priklicati zavistne zle duhove; s samohvalo lahko zbudíš njihovo zanimanje. Ko potrkamo po lesu, zbudimo lesnega duha, ki se od davnine skriva v lesu lipe, breze, hrasta, leske, vrbe in jablane. Ljudje so si želeli pridobiti njegovo zaščito, saj je zaščitnik človekove sreče.

Našim prednikom je lipa od nekdaj pomenila sveto drevo. Bila je drevo življenja, zdravja, modrosti, pravičnosti. Pod lipo se je smela govoriti le resnica; pod njo so modrovali možje, vaški starešine. Je drevo slovanstva in slovenstva. V Dolnjih Retjah se je pod lipo plesalo – do danes se je ohranil balkonček, kjer so igrali muzikantje. Nekdanja reža, danes pa povsem razklana lipa še vedno govorita o tem, da so se v Retjah otroci rojevali iz lipe. Pod vaško lipo je Močilar Levstiku pripovedoval zgodbo o Martinu Krpanu. Iz mlade košate lipe na cesarskem dvoru si je Krpan izdelal svoj kij, da se je Brdavsov meč med bojem globoko zadrl v mehko lipovino.

Lipe so marsikje posadili kot simbol zmage nad Turki. Lipa častitljive starosti pred turjaškim gradom je s svojo krošnjo dajala hladno senco vitezom. Stari ljudje so verjeli, da je spanec pod lipo zdravilen in da v lipo nikoli ne bo udarila strela. Ste že kdaj opazovali lipo levo tik pred Laščami, če se vanje pripelješ iz ribniške smeri? »Kadar

Marijo v tronu je izdelal Anton Gačnik (1867-1955) z Opalkovega

pri nas lipe rastejo na samem, se ponasajo z izredno lepim habitusom,« pove velikolaški gozdar Franc Dejak. In čeprav gre za gozdna drevesa, so jih ljudje kot posebej pomembna sadili ob cerkvah, kapelicah, svojih domovih. V Gornjih Retjah dve mogočni lipi varujeta božje znamenje Pri mater božji. Kipec matere božje z detetom je izdelal pokojni Janez Debeljak in ob njem poteka vsakoleten blagoslov jedil pred veliko nočjo. Pod lipama pri cerkvi Sv. Roka je Levstik razlagal domačinom o gospodarskih rečeh. Italijani so ju med drugo svetovno vojno posekali – zamenjali sta ju novi.

V senci dreves lipovega gaja pri Svetem Antonu nad vašjo Cesta v Dobropolju so večkrat na leto trgovci z vse Dolenjske barantali in trgovali z živino. Cerkev

je tam že v 17. stoletju varovalo 8 lip; v prvi polovici 19. stoletja naj bi jih zasadili sto; do danes se je v lipovem gaju ohranilo okrog 76 lip in lipovcev. Lep drevored lip in lipovcev je tudi ob dovozu h »graščini« v Podlogu; dvor v Podlogu je bil skupaj z mlinom prvič omenjen v turjaški listini že leta 1341. Takrat je Filip Podlogar, sin pokojnega Hermana, prisegel zase in za svoje potomce zvesto služiti Herbartu (V.) Turjaškemu in mu dvor v Podlogu predal v neomajno last. Po pripovedovanju sta lipov drevored ob dovoz k posestvu posadila Franc Usnik in njegova hči Ana v zaporedju lipa – lipec – lipa – lipec. Franc, ki je bil na začetku 20. stoletja mlinar in žagar in tudi oskrbnik podloške graščine, ki je bila takrat v lasti Blumaverjeve družine, je iz plehnatih črk oblikoval tudi napis na kovinski tablici: Cesta dol čez Podlog je strogo prepovedana peš hoditi in z vozom voziti.

Lipa je od nekdaj imela pomembno vlogo v ljudski medicini. Nanjo so prenašali bolezni; vanjo so zatikali koščke bolnikovih oblačil; z lipovim dimom so dimili bolne ljudi in živali. Lipov čaj iz posušenih cvetov je zdrav in blagodejno vpliva na naše telo. Izboljšuje prebavo, vrača apetit in pozitivno vpliva na naše zdravje; med drugim preprečuje nervozo. Vendar pa ga ne smemo piti v nedogled; odsvetujejo ga srčnim bolnikom.

Nekomu, ki je brez volje in se nikamor ne premakne, rečemo, da »stoji kot lipov bog«. Za tiste, ki se držijo strogo, okorno, zadržano, uporabljamo tudi rek »držiš se kot lipov bog«. Dušica

Kunaver ga povezuje z davnimi maliki, ki so jih izklesali iz sve-tega drevesa – lipovine. Lipo je lahko oblikovati, saj ima mehek les. Iz lipovega lesa je izdelan tudi bogkov kot, ki ga v svoji bogati družinski zbirki na Opalkovem hrani Janko Gačnik. Izdelal ga je njegov ded Anton Gačnik (1867-1955), ki je bil eden pomembnejših rokodelskih mojstrov iz naše okolice. Med njegovimi umetninami so še danes delujoč harmonij, harmonika, berda; preizkusil se je tudi v ljudski umetnosti. Iz mehke lipovine je izrezljal Marijo v tronu, ki v eni roki drži Jezusa in v drugi žezlo, ki je tako kot krona simbol kraljevske oblasti. Osrednji del omarice ima steklena vratca, ki se zapirajo zgoraj. Lesena omarica je prilagojena za namestitev v kot, bogkov kot.

Ste kdaj razmišljali, zakaj so naši predniki rekli bogkov kot in ne božji kot? Novinar Ilja Popit ugotavlja, da je po starem pojmovanju na Slovenskem vsaka hiša premogla božanskega varuha ognjišča. To je vedno navzoče

bitjece velike moči, nekakšen slovanski in s tem tudi slovenski »zasebni družinski božek« in angel varuh. Pri starih Rimljanih so imeli to vlogo lari in penati, pri Germanih škratje. Kadar se je v Rusiji družina selila v novo hišico, so s seboj vljudno povabili tudi varuha ognjišča, zapečnika, domovoja, rekoč: Dedek, oprosti, gremo v nove prebivališče. Pod imenom domači bug (domači bog), malik, pozna hišnega malika (Hausgötze, lar, shratel) tudi učenjak Megiser v slovarju iz leta 1592. Graščak Rudež, ki je bil eden večjih zbiralcev narodopisnega gradiva naših krajev, pred okrog dvesto leti zapiše, da so gospodinjice v Ribnici na župnek postavljale možička v rdeči čepici. Rekle so mu gospodarček. Testene figure s poprtnika niso pojedli, ampak so jo privezali v krpo na setveno košaro, da je zagotavljala dobro setev. Na Ribniškem se je torej v Rudeževih opisih na poprtniku oz. župneku ohranil spomin na gospodarčka – kot varuha

ognjišča. Hišni malik in celo domači bog pa je v nasprotju s prvo božjo zapovedjo; o tem Ilja Popit v reviji *Studia mythologica Slavica* zapiše takole: »... zato so tega majhnega prebivalca izgnali iz njegovega kota za ognjiščem, ter so nato naše hiše dobile v enem od kotov poličko z majhnim razpelom: bogkov, buhkov kot. Torej ne Božji kot, ampak pomanjševalno Bogkov ...«

V pravopisu je bogkov kot opredeljen kot hišni oltarček. Etimološki leksikon razloži, da je to kot nad mizo v hiši, nasproti krušne peči, v njem pa razpelo in okrog nabožne slike in predmeti. Bogkov kot je pogosto krasiло cvetje, poleti sveže, pozimi papirnato. Pod njim se je zbirala družina, tako v molitvi kot tudi v pogovoru. Prepričana sem, da ga imate še v marsikateri hiši. Fotografirajte ga in ohranite, za zanamce in kot poklon prednikom.

Velikonočni blagoslov jedil pod mogočnima lipama »Pri mater' božji« v Gornjih Retjah

Fotografski natečaj

»Vrata in hišni portali«

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji
foto: Metka Starič

*Korenova hiša iz Gornjih Retij
(pri Korenovih ali Korenčkovih,
tudi pri Angelčku)*

V Gornjih Retjah stoji hiša s hišno številko 1, po domače pri Korenovih ali Korenčkovih, tudi pri Angelčku. Je rojstna hiša našega rojaka, slavista in profesorja Janeza Debeljaka (1934-2005).

Grunt v Gornjih Retjah je v drugi polovici 19. stoletja kupil Janezov stari oče Anton Debeljak iz Bukovca nad Velikimi Poljanami. Tisti čas je močno zaznamovalo izseljevanje v Ameriko ali v druge tuje dežele; velikokrat so bile naprodaj kmetije in stari oče je barantal z grunti. Janez Debeljak je v svojih spominih zapisal, da je bila hiša, ki jo sezidal stari oče ob glavni cesti Ljubljana – Kočevje, sorazmerno prostorna. »Označil bi jo kot vrhlevno hišo, v hribu, z dvema večjima prostora nad kletjo in hlevom – enemu se reče hiša (6 x 6 m), z značilno kmečko pečjo, na drugi strani pa je bil gostilniški prostor. Gostilna stare-

**Debeljakova domačija
v Gornjih Retjah,**
last: Tanja Debeljak, Ribnica.

ga očeta je zlasti cvetela, ko so gradili železnico proti Kočevju – proga pa je bila speljana sto metrov od hiše oziroma pod njo. Poleg teh dveh prostorov, kamor si prišel iz veže, je bila pri hiši še kamra (štibelc), kjer so spali otroci, kamra pri gostilniški sobi pa je bila posebna soba za gospodo, kot je bila navada v 19. stoletju. Spodaj je bila še kuhinja, iz veže pa si prišel po stopnicah na mostovž (lesen hodnik), značilen za naše kraje, z njega pa v tri spalnice – ena zelo velika, pa še stari in novi cimer, pa podstraža in kašča.« (Utrpi življenja, 2015, str. 17-18).

Po staremu očetu je postal hišni gospodar Janezov oče Alojz, ki je bil kmet in furman. Kmetijo je nato nasledil eden izmed Alojzovih desetih otrok, sin Jože.

Še danes hišo krasi lep kamnit portal z letnico 1887. Del portala je v objektiv ujela Metka Starič.

VELIKOLAŠKA

Sejem Alpe-Adria

Stella Vlašić, Javni zavod Trubarjevi kraji

Ljubitelji potovanj, izletov, novih dogodivščin ter vsi avanturisti – vabljeni na 33. sejem turizma, kampinga in karavaninga Alpe-Adria, ki bo v prostorih Gospodarskega razstavišča v Ljubljani od 15. do 18. februarja 2023.

Na sejmu bo imel svojo stojnico tudi Turizem Ljubljana. Velikolaška, ki spada pod regijo Osrednja Slovenija in s tem pod promocijo Turizma Ljubljana, bo na sejmu en dan prisotna tudi s svojo turistično ponudbo. Vabljeni, da obiščete sejem Alpe-Adria in se vam morda utrne ideja o izletu, potovanju ali le popoldanskem obisku kakšnega zanimivega kraja.

Več informacij na: <https://www.alpeadria.si> in na <https://velikolaska.si/>. Spremljajte tudi našo FB stran Velikolaška.

VELIKOLAŠKA
TRŽNICA

Velikolaška tržnica spet obratuje!

Po decembrskem premoru od januarja naprej ponovno obratuje Velikolaška tržnica. Uro obratovanja smo z letošnjim januarjem malo zamaknili in prilagodili nekoliko prijetnejši uri.

Po novem tržnica obratuje od 9. do 12. ure vsako drugo soboto na trgu v Velikih Laščah. Na naslednjo tržnico vabljeni že to soboto, 4. februarja, da si napolnite vaše košare z domačimi, lokalnimi dobrotami, saj je domače zagotovo najbolj zdravo in najkakovostnejše!

Če bi še kdo želel prodajati na velikolaški tržnici, stopite v stik z nami na tel. št. 040 505 960 ali pišite na stella.vlasic@trubarjevi-kraji.si.

Aplikacija Velikolaška tudi za Huawei pametne telefone

Stella Vlašić, Javni zavod Trubarjevi kraji

Zagotovo ste za aplikacijo Velikolaška že slišali. Za tiste, ki pa o njej še morda ne veste toliko, je tu nekaj besed. Gre za zabavno aplikacijo za spoznavanje Velikolaške dežele, in to kar s pomočjo vašega pametnega telefona.

V aplikaciji boste našli dve poti, obe zasnovani na interaktiven in raziskovalen način.

- **Prva pot se imenuje VELIKE LAŠČE SKOZI OBRTI IN DEJAVNOSTI**, kjer spoznavate, kako so iz naselbine Villa Lasis nastale Velike Lašče in se sčasoma razvile v živahen trg.
- **Druga pot z naslovom KIPARSKO SOŽITJE NA TRUBARJEVI DOMAČIJI** pa vam razkrije, kateri kipi in skulpture krasijo Trubarjevo domačijo, njihove avtorje in zgodbe njihovega nastanka.

Obe poti sta nezahtevni in primerni za družine z otroci. Do sedaj je bila aplikacija na voljo le za Android in iOS pametne telefone, v mesecu januarju pa smo aplikacijo prilagodili tudi za pametne telefone znamke Huawei. Vsi tisti, ki ste željni raziskovanja Velikih Lašč v lastnem tempu in hkrati okolico spoznavati na zabaven način, vabljeni, da si aplikacijo prenesete in uživate ob lahkotnem koraku ter obenem še izveste marsikaj zanimivega in novega!

Brezplačno si jo lahko naložite tako, da poskenirate to QR kodo:

Festival božičnega kruha ponovno dobro obiskan!

Stella Vlašić, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Boštjan Podlogar

*December ... Pravijo mu tudi najlepši mesec v letu.
Je tudi čas obdarovanj, topline, lepih misli, druženja, veselja,
dobrodelnosti. V Velikih Laščah je december tudi mesec Festivala
božičnega kruha, ki je bil uspešno izveden že tretje leto zapored.*

Ponovno so se združili številni člani društev, krajevnih odborov, javnih zavodov, prostovoljci ter vsi ljudje pozitivnega duha v želji po praznovanju tega veselega meseca. Odzivi so bili tudi tokrat zelo dobri, kar nam daje vedeti, da so si prebivalci Festival božičnega kruha po nekaj letih že vzeli za svojega ter da na dogodku radi sodelujejo. Seveda je skupna želja vseh oživitve velikaškega trga, kar nam je uspelo tudi letos.

Že tradicionalno smo dogodek uradno odprli 3. decembra, na Ta veseli dan kulture, ko obeležujemo dan odprtih vrat slovenske kulture. Na ta

dan smo na Trubarjevi domačiji v galeriji Skedenj obiskovalcem predstavili slikanico V noči na božič s čudovitimi božičnimi ilustracijami, ki v sklopu istoimenske razstave še zdaj krasijo prostore galerije.

5. decembra smo na velikolaškem trgu organizirali prvo adventno tržnico; program so s plesno in pevsko točko popestrili učenke in učenci Osnovne šole Primoža Trubarja; obiskal nas je tudi Miklavž, ki je skupaj z obiskovalci in s člani Ansambla Kvinta poskrbel za prižig prazničnih lučk.

Od načrtovanih petih terminov adventne tržnice smo jo uspeli izpeljati

le trikrat, saj nam je dež vmes dvakrat prekržal načrte.

Zelo dobro so bili obiskani čarovniška predstava za otroke, petkovi pravljčni večeri in pravljčne urice, tradicionalna razstava jaslic na Gradežu, kamišibaj gledališče in božično novoletni koncert v Športni dvorani Velike Lašče, kjer so gostovali Marko Vozelj in Mojstri.

Festival božičnega kruha se je letos zaključil 8. januarja, ko je bil zadnji dan odprtja razstave jaslic na Gradežu.

Hvala vsem in vsakemu posebej, ki ste dali svoj doprinos pri oblikovanju in nato realizaciji programa. Do prihodnjic!

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

MKL, Knjižnica Frana Levstika
Velike Lašče in Javni zavod
Trubarjevi kraji vabita na

8. STRITARJEV VEČER, ki bo potekal v četrtek, 9. marca 2023, ob 19. uri.

Gost večera bo Žiga X. Gombač,
slovenski mladinski pisatelj,
pesnik in stripar.

Vljudno vabljeni na odprtje razstave

Ženske za vse čase,

ki bo v petek, **17. marca** 2023,
ob **19. uri** na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Razstava bo na ogled **do 10. aprila**.

Ženske za vse čase

Izbrane ženske so v svojem življenju zagotovo močno zaznamovale svojo okolico in jim je v času neenakopravnosti spola uspel preboj bodisi na poklicnem, gospodarskem, umetniškem, literarnem oz. kulturnem področju.

Naj bo ta projekt začetek in spodbuda za nadaljnja odstranjanja ženskega dela zgodovine teh krajev.

(iz uvodnika Neja Lovšina, predsednika MDR)

OBČINA DOBROPOLJE

OBČINA LOŠKI POTOK

OBČINA RIBNICA

OBČINA SODRAŽICA

OBČINA VELIKE LAŠČE

KOŠČEK

DAFIN

INOTHERM

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK, sreda, 8. februar 2023 Trubarjeva domačija bo za obiskovalce odprta med 9. in 16. uro.

ob 11. in 14. uri
predavanje vodnika Andreja Perhaja
»Trubar in njegov čas«

ob 15. uri
Knjigoveška delavnica za družine
v izvedbi zavoda Parnas
(zaželeno predhodne prijave na
metka@zavod-parnas.org)

Na ogled bodo razstave:
Razstava originalnih ilustracij avtorice
Natalije A Lani »V noči na božič«
v galeriji Skedenj in
razstava ob 70. obletnici Trubarjevega
spomenika na Rašici »Borec med literati
in literat med borci«
v Trubarjevi čitalnici.

S pomočjo aplikacije Velikolaška
lahko raziskujete Kiparsko sožitje
Trubarjeve domačije ali pa se
sprehodite po Velikih Laščah.

**Levstikov dom,
Velike Lašče, ob 18. uri**
**Prireditev ob slovenskem
kulturnem prazniku,**
posvečena letošnji 100. obletnici smrti
pisatelja, pesnika in esejista Josipa
Stritarja

Javni zavod Trubarjevi kraji
in KUD Primož Trubar Velike Lašče

Adl o tem in onem

Pripravlja Jože Starič

Z Adlom sva se pogovarjala pred zadnjim sneženjem kar morada pomeni, da se moram o snegu in zimi več pogovarjati, če ju hočemo imeti.

O zimi

V sebi nosimo idealistični stereotip o zimah v preteklosti: okrog Miklavža je zapadel sneg, ceste so očistili in tako je ostalo do pomladi. Predstavljamo si, da je včasih vladal velik red in da so bili tudi letni časi taki, kot morajo biti. V resnici pa niso bili. Zime so bile hujše, hladnejše; snega je bilo več. Včasih je naenkrat zapadlo toliko snega, da nismo mogli v Ljubljano v šolo. Tudi v preteklosti so nekatere zime ostale »zelen«, le da jih ni bilo toliko. Danes se po eni strani nad zeleno zimo pritožujemo, ko pa zapade sneg, nastopijo izredne razmere: promet se ustavi, elektrike zmanjka – še dobro, da se nam to ne dogaja prepogosto.

Zima je zato, da pade sneg ter se umirijo narava in ljudje. Ljudje so v preteklosti živeli v skladu z ritmom letnih časov: poleti in pozimi so delali od zore do mraka. Zima je bila čas, ko se je delalo manj ali pa so prišla na vrsto lažja opravila. Danes stalno delamo v istem ritmu. Če pozimi zmanjka elektrike, smo živčni, ker je tema, saj ne moremo uporabljati računalnika. Današnja civilizacija pričakuje, da bo življenje teklo po istem urniku ne glede na to, ali je zunaj +30 ali pa -30 stopinj, ali je cesta suha ali zasnežena. Jasno je, da tako ne gre. S tega vidika nam celo ugaja, da imamo mile zime in da ni prehudega mraza. Poleti so dnevi dolgi, imamo več sonca; posledično imamo več energije in smo bolj uspešni. Pozimi je dan

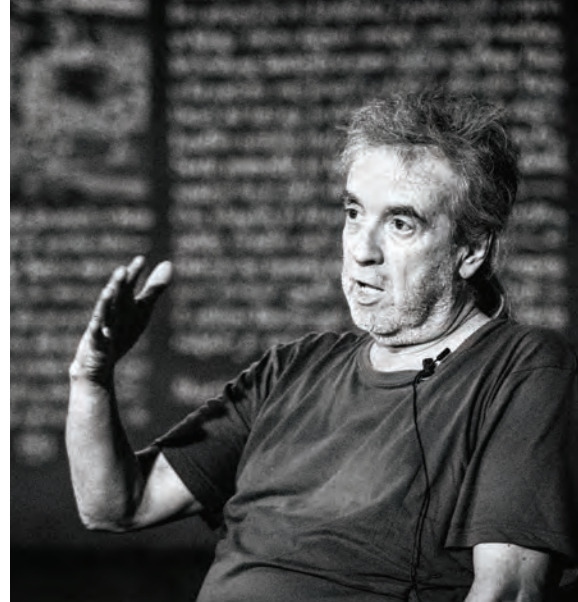
krajši in izgleda, kot bi nam izključili en kabel: imamo manj energije in morali bi se umiriti, spomladi pa začeti znova. Tak ritem se je v nas zapisoval sto tisoč let. Kar počnemo zdaj, je v nasprotju z naravnim ritmom, zato smo nesinhronizirani in imamo težave.

V moji mladosti na Griču še ni bilo asfalta; sankali smo se do onemoglosti. Veselje ob sankanju je otrokom vzel asfalt, ne le mile zime. Priljubljeno smučišče za otroke je bilo na Trešnici, a najprej ga je bilo treba »poštampati«. Nekaj se nas je zbralo in smo šli; prvi je imel najtežje delo, zato smo se v vodstvu izmenjevali. Ko sem bil večji, smo hodili smučat na Strmec, kjer je bil breg bolj strm. Na vsakem smučišču smo naredili tudi skakalnico; brez tega ni šlo.

Ko je zapadel sneg, je kmet zapel hlod in ga s konjem vlekel na Ulako in še naprej in s tem naredil gaz, da so ljudje lahko prišli v Lašče. Sošolci iz oddaljenih vasi so se tudi v globokem snegu vsi mokri prebili do šole. Seveda so zamudili in učiteljica jih je oštela, zakaj v takem vremenu sploh rinejo v šolo. Med poukom so se nekoliko ogreli in posušili, potem pa so se odpravili nazaj.

O zimskih športih

Spomin mi seže do olimpijskih iger v Grenoblu leta 1968, ki sem jih gledal pri sosedu. V spominu sta mi ostala Jean-Claude Killy s tremi zlatimi medaljami in hokejski turnir, na katerem je Jugoslavija (pravzaprav Slovenija) zmagala v skupini B in s tem osvojila skupno deveto mesto, kar je bil strahoten uspeh. Olimpijske igre v Sapporu sem že gledal doma. Oče je bil ravno v času olimpijskih iger bolan;

bil sem ob njem in igre sva gledala skupaj. Spomnim se Marie-Theres Nadig, ki je z visoko štartno številko zmagala v smuku. Imela je nekaj sreče z vremenom, kajti ravno pred njenim nastopom se je razjasnilo. Med moškimi sta mi ostala v spominu Gustavo Thöni in Francisco Fernandez Ochoa. V skokih pa je zmagal »outsider« Poljak Wojciech Fortuna in premagal vso elito.

Spremljali smo tudi državno prvenstvo v hokeju. Eni smo navijali za Olimpijo, drugi za Jesenice. Doma si z očetom nisva bila enotna: on je navijal za Jesenice, jaz za Olimpijo. Sicer nisem bil zelo zagrizen navijač, ampak med tekmo je pogosto prišlo do spora. Hokejske tekme sem spremljal tudi v živo, vendar se ne spomnim, da bi kdaj gledal tekmo med Olimpijo in Jesenicami. Gledati tekmo v živo je bistveno bolje kot na televiziji; ne samo zaradi vzdušja, tudi vidi se več.

Konec sedemdesetih let je začel vidne uspehe dosegati Bojan Križaj. Navduševal nas je s prvimi uvrstitvami med prvih petnajst in med prvih deset. Na nedeljo, ko je dosegel svojo prvo zmago na slalomu v Wengnu, smo imeli pod Strmecem tekmo v veleslalomu. Takoj po Križajevi zmagi sem tekel tja in novico sporočil tistim, ki so pripravljali progo. To je bila najlepša in najmočnejša novica, kar se jih je takrat lahko povedalo.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

Delam krasne stvari, a na koga naj se obrnem?

Metka Starič, Zavod Parnas

Pri pametnem ravnanju z odpadki jih ni dovolj le ustrezno razporejati v zabojnike, da jih lahko reciklirajo. Pomembno je zmanjševati njihov nastanek. Zato v projektu Metulji in kačji pastirji – LAS PPD na razne načine nagovarjamo »ponovno uporabo«.

V študijskem krožku Metulji in kačji pastirji smo pregledali svoje omare in preverjali, katere stare vezenine in čipke bi s ponovno uporabo rešili pred propadom. S preizkušanjem rokodelskih spretnosti v družbi Olge Marguč je nastalo nekaj zanimivih variacij izdelkov ponovne uporabe raznoraznih prtičkov. Na prvi rokodelski delavnici smo si v prekrasnem okolju »čebelnjaka« pri Slavi Petrič izmenjale ideje za kozarčnike, s katerimi lahko polepšamo kozarce z domačimi shranki. Bernarda Arko nas je navdušila za monograme, ki so bili nekaj redni spremljevalci na koticah rjuh, prevlek za blazine

in drugega hišnega tekstila. Okrašene kozarčnike – šivane in kvačkane, okrašene s čipko ali izvezene, so na kozarcih medu prejeli kar vsi naši gostje iz Švice. Hvala vsem, ki ste pri tem sodelovali; odziv naših gostov je bil zelo lep!

Preko študijskega krožka Metulji in kačji pastirji tudi spodbujamo ženske, da oblikujejo uporabne spominke višjega cenovnega razreda, se ustrezno organizirajo in jih ponudijo na trgu. Podobno, kot so v lokalnem TIC Kozolec dobile svoje mesto Levandine iz Mišje doline. Na adventnem sejmu je bilo opaziti še več unikatnih izdelkov v navdihujoči blagovni znamki Hiška Miška; tudi vaše ideje lahko zaživijo, samo resnično verjeti je treba v to, kar počnete. Če rade med seboj izmenjujete ideje, preizkušate vedno kaj novega, kaj lepega ustvarite, ste že tiste prave. Pokličite na 041 833 456 ali se nam javite na info@zavod-parnas.org. Študijski krožek nam omogoča, da delamo individualno ali v povezavi z drugimi.

Navdih za ponovno uporabo starih vezenin in čipk lahko poiščete tudi v dveh čudovitih kratkih filmih, ki smo ju v projektu posneli z Different Angles Tadej Bavdek s. p. Do konca projekta, ki se končuje sredi maja, bomo v Velikih Laščah izpeljali še dve rokodelski delavnici, namenjeni ženskam vseh starosti, na katere še prav posebej lepo vabimo tudi mlada dekleta. Spremljajte naše objave na FB, IG in spletni strani Zavoda Parnas. Projektne aktivnosti so sofinancirane iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in so za udeležence brezplačne.

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

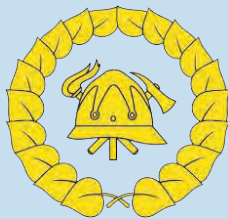
MEGADOM
URESNIČI IDEJE CENEJE!

Vse za ogrevanje

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA • tel: 01/835 1 640 • www.megadom.si •

Gasilska vaja GZ Velike Lašče

GZ Velike Lašče | foto: Nika Možek

Gasilska zveza Velike Lašče je tudi letos v oktobru organizirala skupno gasilsko vajo, na kateri preverja usposobljenost gasilcev, sposobnost komunikacije in medsebojnega sodelovanja med društvi. Vaja je potekala v obrtni coni Ločica pri Turjaku na objektu podjetja Priba okna, kjer naj bi zagore-

lo v kotlovnici objekta. Na poziv so se odzvala vsa društva iz gasilske zveze s skupno več kot 70 gasilci. Ob zaključku je župan dr. Tadej Malovrh podelil zahvale za sodelovanje pri gašenju požara na Krasu. Zahvaljujemo se podjetju Priba okna za uporabo poslovnih prostorov v namene gasilske vaje.

NAJUČINKOVITEJŠA TOPLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

080/71-72 | knut.si

TOPLOTNE ČRPALKE

nibe.si

KAMINI

Contura

contura.si

Občni zbor Čebelarskega društva Velike Lašče

Leto 2022 se je obrnilo v novo leto in v Čebelarskem društvu Velike Lašče smo pohiteli z rednim občnim zborom članov. Na vabilo smo se člani društva odzvali v velikem številu in tako v soboto 14. 1. 2023 prisluhnili uvodnim besedam predsednika društva Tomaža Marolta. Med povabljenici je bil tudi župan Matjaž Hočevar, ki nam je namenil nekaj besed in spodbude za nadaljnje delo s čebelami v naši občini.

Boštjan Škulj

Po uvodnih besedah so sledila redna poročila predsednika, tajnika in blagajnika društva, ki so bila izčrpno podana. Nadzorni odbor na vsa poročila ni imel nobenih pripomb, tako da jih je občni zbor članov soglasno sprejel.

Pred poročili organov društva sta potekala tudi predstavitve in sprejem novih članov v Čebelarsko društvo Velike Lašče. Sprejeta sta bila dva nova člana, ki se že aktivno ukvarjata z čebelarjenjem. Iz poročila predsednika društva je bilo razvidno, da je za čebelarji izredno težko leto, ko je bilo potrebno vlagati veliko dela za uspeh, na katerega so lahko velikolaški čebelarji izredno ponosni. Presenečeno smo ugotovili, da je bilo tudi veliko dogajanja in druženja zunaj rednega dela čebelarja. Prenekateri član društva je bil presenečen, kako je vse to uspelo izpeljati v letu 2022.

Med prisotnimi člani je bilo mogoče opaziti tudi mlajšo generacijo, ki že aktivno sodeluje pri aktivnostih društva. V prihodnosti si želimo še več mladih

nadobudnih čebelarjev, ki bodo nadaljevali korake naših očetov in dedkov. Predvsem je bil tukaj poudarek na Čebelarskem krožku OŠ Primoža Trubarja, ki uživa tudi veliko podporo pri novem ravnatelju.

Kot prijetnejši del občnega zbora je Čebelarsko društvo podelilo več priznanj za dolgoletno delo in dosežke pri promociji čebelarskega dela in izdelkov

zaslužnim članom. Tako je bilo podeljenih več priznanj Regijske čebelarske zveze Petra Pavla Glavarja in odličij Antona Janše Čebelarske zveze Slovenije.

Kot se za vsak občni zbor spodobi, smo se čebelarji tudi tokrat pogostili ob dobrotah gostilne Pri Škrabcu. Srečanje je bilo izredno prijetno in večkrat se je slišal tudi čebelarski pozdrav 'NAJ MED!'.

Med v apiterapiji, 1. del

Blanka de Far Papež (Čebelarstvo de Far Papež – Pr`čebelci)

V apiterapiji se med uporablja pri marsikateri težavi in bolezni. Je naravna sladka snov, ki jo uporabljamo v številne namene, kot so sladilo, hrana, poživilo, v kozmetiki, za kopeli in pri masažah.

Čebela – krilati farmacevt

Zakaj izbrati lokalni med?

Lokalni med je lahko najbolj koristen v boju proti alergijam. Izkazalo se je, da lokalni med blagodejno učinkuje in lajša alergije na več načinov. Med lahko pomiri boleče grlo, ki ga povzročajo alergije, in deluje kot naravni zaviralec kašlja.

Lokalni cvetlični med lahko tudi pomaga vzpostaviti imunost pri alergiji na cvetni prah. To je zato, ker lahko lokalni cvetlični med vsebuje tudi cvetni prah v sledovih, ki je znan alergen. Uživanje lokalnega medu bi lahko ta alergen počasi vneslo v telo in potencialno ustvarilo odpornost nanj.

Učinki medu

- V nadzorovanih in manjših količinah se lahko določena vrsta medu zaradi hranilnih snovi uporablja kot dieta pri sladkornih bolnikih.
- Deluje protimikrobno in protivnetno, zato med drugim pospešuje celjenje ran. Z njim lahko po predhodni obdelavi zdravimo tudi manjše rane, odrgnine in opekline na koži (medicinski med).
- Spodbuja pravilno delovanje encimov v krvi.
- Je odličen antioksidant, zato posledično vpliva na obrambo organizma. Pomaga preprečevati nastanek

kroničnih degenerativnih bolezni, kot sta ateroskleroza in revmatoidni artritis.

- Ima pomembne hranilne snovi in daje energijo, zato je posebej dobrodošel za športnike in bolnike, ki okrevajo po težji bolezni.
- Ugodno vpliva na obolenja prebavil, žrela, ust, ustne sluznice, požiralnika, želodca, kronična obolenja, nosečnost, rast kosti in zob pri otrocih, krvni tlak, psihofizično počutje, delovanje srca in jeter.

V drugem delu članka se bom posvetila pisanju o terapevtski uporabi medu v apiterapiji.

V naši občini imamo veliko čebelarjev, saj imamo tradicijo Bučelarstva, kar je poudarjal že Fran Levstik. To tradicijo negujemo, zato moramo biti ponosni. Opazila sem, da občani ne vedo, da nas je veliko čebelarjev, ki imamo na voljo medene izdelke. Če želite poiskati vam najbližjega čebelarja, vam svetujem, da se obrnete na ČD Velike Lašče ali mene. Z veseljem vam bomo pomagali do informacije, kje je vaš najbližji čebelar. S tem boste pomagali pri ohranitvi in obstoju lokalnega čebelarstva.

Hvala za pozitiven odziv na članek, ki je bil obglavljen v prejšnji številki Troble. Za morebitna vprašanja in predloge s področja apiterapije vas vabim, da stopite v stik z mano po e-pošti: blanka@prcebelci.si

Obisk čebelarja v vrtcu ob dnevu Tradicionalnega slovenskega zajtrka

Blanka de Far Papež (Čebelarstvo de Far Papež – Pr`čebelci)
foto: Stanka Mustar in vrtec Turjak

Tretji teden v novembru obeležujemo Dan slovenske hrane in Tradicionalni slovenski zajtrk. Dne 18. 11. 2022 je bil osrednji dogodek Tradicionalni slovenski zajtrk, ki je že dvanajsti po vrsti in smo ga obeležili tudi v vrtcu Sončni žarek Velike Lašče.

Tako smo v vseh treh enotah vrtca (Velike Lašče, Karlovica in Turjak) z veseljem odkrivali svet čebel, čebelarstvo in vlogo čebelarja. Pogovarjali smo se o čebeljih pridelkih in pomenu čebel ter drugih oprasevalcev.

Otroci so z zanimanjem opazovali maketo čebele ter razvoj od jajčka do odrasle čebele in življenje čebel v panju. Odkrivali so čebelarске pripomočke, ki jih uporablja čebelar. Pomerili so čebelarška oblačila. Pogovarjali smo se, kako se je potrebno vesti v okolici čebelnjaka. Spoznali in vonjali smo

Čebelarški podmladek

Čebelarški jopič

Čebelarji pri svojem delu uporabljamo različna orodja in pripomočke

Otroci so vonjali cvetni prah in propolis

čebelje pridelke in ugotovili, kako pozitivno vplivajo na imunski sistem ter naše zdravje – APITERAPIJA. Učili smo se, kako pomembne so čebele in ostali oprasevalci za našo prehrano in svet.

Zahvaljujem se vsem vzgojiteljicam, varuškam in pomočnici ravnatelja ga. Stanki Muster za povabilo in prečudovit dan, ki smo ga imeli skupaj z otroci.

Le s skupnim trudom za ohranjanje čebel in varovanjem okolja bomo uspešni. Vse to je naša dolžnost, da bodo tudi naši zanamci poznali naravo, kot jo imamo mi sedaj. Premalo se zavedamo, da to ni nekaj samoumevnega, ampak je to naš privilegij.

6. državna razstava in ocenjevanje kruha iz krušne peči v Robu

Dragica Heric

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so tudi minuli december izpeljale državno razstavo in ocenjevanje kruha iz krušne peči. Na tokratni že 6. državni razstavi in ocenjevanju kruha iz krušne peči je bilo 34 kruhov. Med njimi je bil tudi bel pšenični hlebec, ki ga je spekla učenka devetega razreda Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče Lea Zakrajšek in je zanj prejela zlato priznanje.

Vsi sodelujoči so spekli odlične kruhe.

Krušna peč ni električna pečica, na kateri se s tipko uravnava temperatura. Kruh mora biti dovolj slan, ne preveč in ne premalo. Prav tako je potrebno pri umešanju dodati dovolj vode, spet ne preveč in tudi ne premalo. Kruh mora primerno vzhajati, a se vedno ravna po peči. To pomeni, da ga damo v peč, ko je le-ta primerno vroča. Kljub večletnim izkušnjam kdaj tudi ni vse tako, kot bi moralo biti, saj je peka kruha odvisna od počutja, od vremena in še veliko drugih vplivov je. Na ocenjevanju in razstavi kruhov iz krušne peči sodelujejo kruhi, hlebci iz enega kilograma moke, pečeni v krušni peči, ki so razvrščeni v tri kategorije: A – pšenični kruh, B – mešani kruh in C – kruh posebnih sort. Tokrat je bilo na ocenjevanje prinesenih 34 različnih kruhov, od pšeničnega belega do mešanega rženega, čebulnega, mešanega pisanega, mlečnega maslenega, kruha posebnih vrst mok, pšeničnega kruha z orehi, polnozrnatoga in še drugih kruhov. Ocenjevalna komisija, ki so

jo sestavljali Milka Debeljak, Zdenka Škrabec in Melita Sušnik, vse dobre poznavalke z veliko izkušnjami peke kruha v krušni peči, je ocenjevala zunanji videz, okus sredice ter okus in videz spodnje ter zgornje skorje. Milka Debeljak je na razglasitvi rezultatov v Domu kulture v Robu povedala, da so bili prav vsi kruhi lepi in okusni; trije so bili premalo slani, dva preveč; eden je bil povsem neslan. En kruh je bil z zelišči in začimbami in je po mnenju komisije imel preveč kurkuma, kar je dalo kruhu preveč močan okus. Debeljakova, ki je že v preteklosti ocenjevala kruhe, je poudarila, da so kruhi v prvih letih, ko je društvo organiziralo ocenjevanje, imeli več napak, medtem ko so v zadnjih letih iz leta v leto boljši tako po okusu kot po izgledu. To pomeni, da je pri peki tudi več izkušenj in znanja tako pri pripravi testa kot krušne peči. Tudi komisija je bila presenečena in vesela, ko je po končanem ocenjevanju izvedela, da je bil med hlebci kruh 14-letnice, ki so ga ocenili z nekaj več kot 70

točkami, kar pomeni, da je Lea Zakrajšek zanj prejela zlato priznanje.

Predsednica Društva podeželskih žena Velike Lašče Magdalena Peterlin je izrazila veliko veselje, da se je vabilu na tokratno državno ocenjevanje in razstavo kruhov iz krušne peči odzvalo toliko članic sorodnih društev iz bližine in tudi bolj oddaljenih krajev; nekaj kruhov so spekli tudi posameznice in posamezniki. »V Robu je ponovno zadišalo po kruhu in to po kruhu iz krušne peči, kar je zasluga vseh, ki so ga spekli.« Veščino priprave kruha v krušni peči se naučimo ob pomoči izkušenih mož in žena in s tem ohranjamo dediščino ter jo uspešno prenašamo tudi na mlade, pove Magdalena Peterlin.

Vsem, ki so organizirali državno ocenjevanje kruhov, in vsem, ki so s kruhi sodelovali na ocenjevanju, se je zahvalila tudi predsednica Zveze kmetič Slovenije Irena Ule. Še posebej se je zahvalila mladim, ki se spoznavajo s peko kruha v upanju, da bodo to delali tudi v prihodnje.

Najmlajša Lea Zakrajšek je spekla bel pšenični kruh.

Članice društva podeželskih žena Velike Lašče (z leve) Dragica Ponikvar, Magdalena Peterlin in Zdenka Škrabec.

Kulturni program v pesmi in besedi so pripravili učenci Podružnične šole Rob

Razstavo kruha so si učenci podružnične šole Rob ogledali že v dopoldanskem času.

Takratni župan dr. Tadej Malovrh je spregovoril o kruhu našem vsakdanjem, ki kot rek izginja. Danes smo v situaciji, ko bel kruh ni več zdrav, ko je vrednost kruha le takrat, ko je še topel na polici, medtem ko gre veliko kruha v reciklažo ali se ga celo zavrže. Preveč kruha se zavrže in malo je tistih, ki znajo speči dober kruh, zato je bila njegova zahvala namenjena vsem, ki to delajo, saj bi brez njih to šlo v pozabo. Velik aplavz vseh v dvorani je bil namenjen učencem Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče, Podružnične šole Rob, ki so si razstavo kruha ogledali in izvedeli vse od zrnja do kruha ter na temo kruha pripravili kulturni program za osrednjo prireditev. Prireditve so naslovili Dober kot in zraven obesili risbe kruhov. O kruhu so recitali pesmice, povedali več pregovorov in rekov kruhu, zaigrali igro, v kateri so govorili o kruhu, in celo zaplesali.

Od 34 kruhov so bili štirje bronasti, 11 srebrnih in 19 zlatih. Največ točk, dobrih 79 od skupnih 80, je za pšenični beli kruh prejela Ana Novak iz Društva podeželskih žena Moravče.

microera

Microera Jože Šilc s.p.

Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

- ugodni mobilni paketi NAJ
- akcijski mobiteli na obroke
- ugodni fiksni paketi NEO

DELOVNI ČAS

PON - PET

8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00

SOBOTA

8.30 - 11.30

TelekomSlovenije

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE ZAVAROVALNICE

BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO

AVTOMOBILSKA ASISTENCA IN POMOČ NA CESTI

SERVIS IN POLNENJE AVTOKLIME

SERVIS VSEH VRST TER ZNAMK VOZIL

VULKANIZERSTVO IN PRODAJA PNEVMATIK

KLEPARSKA TER LIČARSKA POPRAVILA

PRANJE IN KEMIČNO ČIŠČENJE

MENJAVA AVTOSTEKEL

POGODBENI SERVIS TER CENITEV VOZIL ZAVAROVALNIC:

GENERALI
POGODBENI SERVIS

triglav
POGODBENI SERVIS

KOMPOLJE 77
1312 VIDEM-DOBREPOLJE
041-580-295, 041-990-868
WWW.RIGLER.SI INFO@RIGLER.SI

Gospodinje pekle cel december

Dragica Heric

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so bile aktivne cel praznični mesec december. Z njihovimi dobrotami so se posladkali obiskovalci prižiga lučk z obiskom Miklavža 5. decembra na Levstikovem trgu v Velikih Laščah.

Na svoji stojnici so ponujala tako sladke kot tudi slane dobrote na adventnih tržnicah v okviru Festivala Božičnega kruha. 17. decembra so prav posebej sprejele vse pohodnike iz Roba, ki so se peš podali iz Roba do stojnic v Velikih Laščah.

Konec decembra so članice Društva podeželskih žena Dobropolje – Struge pripravile 9. državno ocenjevanje in 11. razstavo poprtnikov. Na ocenjevanju je bilo skupaj 43 poprtnikov, od tega šest, ki so jih spekle gospodinje iz Velikih Lašč, tudi tri članice Društva podeželskih žena Velike Lašče (Jožefa Škrabec, Zdenka Škrabec in Magdalena Peterlin). Vseh šest poprtnikov iz Velikih Lašč je prejelo zlato priznanje. Slovesna razglasitev rezultatov in podelitev priznanj je bila 6. januarja 2023 v Jakličevem domu v Vidmu, kjer so bili vsi poprtniki tudi na ogled.

OKNA

KVALITETA
VARNOST
VARČNOST
disajn

**VRHUNSKA KVALITETA IN
BREZČASEN DIZAJN**

051 402 780 / info@priba-okna.si / www.pribaokna.si
Obrtna cona Ločica pri Turjaku

Razstava od adventa do svetih treh kraljev

Dragica Heric

Članice društva podeželskih žena Velike Lašče so konec decembra pripravile razstavo Od adventa do svetih treh kraljev.

Decembrsko praznovanje se začne s prvo adventno nedeljo, ko na adventnem venčku prižgemo prvo od štirih svečk. Miklavž naj bi se rodil v premožni družini, vendar je vse podedovano bogastvo razdal revnim, zato se ga od nekdaj drži sloves radodarnega svetnika. V številnih deželah, zlasti v osrednji Evropi, sveti Nikolaj na večer pred njegovim godom 6. decembra obdaruje otroke. Otroci so na predvečer nastavili peharje in zjutraj so v njih našli suho sadje, piškote, kakšen bonbon in jabolka ter v njih zataknjene kovance. Stara slovenska navada je, da na svete večere (24. 12., 31. 12. in 5. 1.) blagoslovimo in pokadimo dom. Za blagoslov potrebujemo blagoslovljeno vodo, oglje in kadilo. Uporabimo lahko tudi bršljanove liste od velikonočne butare in žerjavico. Ob molitvi pokadimo prostore v stanovanju in okolici hiše. Na sveti večer se družina zbere ob jaslicah pri skupni molitvi. Potem odidejo k polnočni maši. Včasih so prihajali k polnočnici peš od blizu in daleč tudi v velikem snegu ob svetlobi bakel.

S praznikom nedolžnih otrok je povezan običaj tepežkanja, zato mu pravijo tepežni dan ali pametiva. Zdaj so tepežkarji otroci, prvotno pa niso topli otroci, temveč doraščajoči fantje in tudi odrasli možje, in sicer predvsem dekleta in mlade žene. Udarci niso bili simbolični kot pri današnjem tepežkanju, ampak kar krepki. Danes dekleta in žene pred tepežkarji bežijo; nekdaj je bilo drugače. Udarci s (korobačem) šibo na ta dan so prinašali blagoslov in rodnost, zato so jih potrpežljivo in voljno prenašale.

Koledovanje je star praksiščanski običaj. Koledniki predstavljajo tri kralje, ki jim je zvezda repatica pokazala pot do hlevčka. Gašper, Miha in Boltežar hodijo po vasi od Božiča do treh kraljev, voščijo srečo in mir in zbirajo darove za misijone. Nad vrata hiše, ki so jo obiskali, napišejo začetnice svojih imen in letnico.

Poprtnik je obredna jed, ki je bila na mizi od božiča do treh kraljev. Pokrit je bil s prtom in od tod je dobil ime. To je kruh iz boljšega testa, okrašen s kitami, ptički, resicami in drugimi dodatki. Ima magično in zdravilno moč, zato ga morajo biti deležni vsi družinski člani in tudi živali, ki so pri hiši.

Razstavljenih je bilo več poprtnikov, ki so jih pod mentorstvom članic DPŽ spekli otroci v šoli. Prav tako na razstavi niso manjkali pogrinjek, okrašena jelka z bonboni in piškoti, kot so to delali nekoč, potica in druge dobrote in predmeti, ki so prikazovali čas od adventa do svetih treh kraljev. Avtorica razstave in spremnih tekstov je bila Jožica Mavsar Nosan ob pomoči drugih članic Društva podeželskih žena Velike Lašče. Razstavo je na dan sv. Štefana, 26. decembra, blagoslovil upokojeni novomeški škof Andrej Glavan v spremstvu župnika Andreja Ojstreža.

Na Gradežu že 15. razstava jaslic

Zdenka Zabukovec | foto: Jožica in Zdenka Zabukovec

Drugo januarsko nedeljo se je z razstavo božičnega kruha poprtnika končala jubilejna Razstava jaslic v skritih kotičkih Gradeža, ki je bila odprta od 18. decembra. Že pred petnajstimi leti je bil njen pobudnik Marko Šavli, član in pred nekaj leti tudi predsednik Društva za ohranjanje dediščine.

Odprtje razstave

Prvi dan razstave so nas po uvodnem pozdravu predsednika Lojzeta Senčarja z božičnimi pesmimi najprej ogreli najmlajši vaščani Krheljčki in nato mešani cerkveni zbor iz Škocjana. Star znanec Vlado Nunčič je igral na staro srednjeveško glasbilo oprekelj in na lajno. Krheljčki in člani cerkvenega zbora so obiskovalce tudi med sprehodom po zasneženi vasi spremljali s petjem pri muzeju starega orodja in v središču vasi.

V Goršičevi hiši sta Tomaž in Lado Jakob prikazovala izdelavo lesenih božičnih figurice, Beti Jakob in Mateja

Jakob Oven pa sta božične motive upodabljali v čipke. Člani in članice društva ter skavti so poskrbeli, da so se obiskovalci lahko pogreli ob topli pijači in sladkem prigrizku ter nakupili tradicionalne domače društvene dobrote.

Nekaj novosti

Na ogled je bilo okoli 350 jaslic zelo različnih velikosti in starosti, ki so bile spet postavljene v različnih, bolj ali manj skritih kotičkih po vasi. Pri izdelavi in postavitvah so bili uporabljeni: les, glina, beton, keramika, stiropor, mavec, vosek, papir, koruzni storži, lubje, mah,

volna, tkanina, testo ... Mnoge jaslice so vaščani popotniki prinesli iz tujine, med drugim iz Italije, Avstrije, Nemčije, Hrvaške, Poljske, Španije, Anglije, Kenije, Izraela, Kostarike in Aljaske.

Obiskovalci so veliko zanimanja pokazali za kovinske jaslice, ki jih je prvič razstavil Alojz Burja iz Volčjega Potoka; za izdelavo je potreboval kar trideset let. Po poklicu je zidar, po duši pa tudi umetnik. Do leta 2000 je pri umetniškem izražanju uporabljal predvsem les; sedaj uporablja večinoma kovino. Poleg jaslic so bile na razstavi tudi druge figure, ki prikazujejo tipična opravila v nekdanjem podeželskem življenju

(gozdarstvo, hmeljarstvo, spravilo sena, kurentovanje, postavljanje mlaja ...). Za figure in podstavke je med drugim porabil 150 plošč, 30 kilogramov žice in 10 kilogramov opilkov.

Poleg drugih so bile prvič na razstavi tudi okoli 40 let stare jaslice iz pobratenega švicarskega mesta Lützelflüh. Z velikim občutkom in natančnostjo jih je več let izdelovala Švicarka Heidi Greiner. Pri delu je uporabila različen material, od svile do volne, usnja, vrvi, lesa in gline. Kot je znano, sta s pomočjo njenega moža, arhitekta, gradbenega inženirja in podjetnika Milana Greinerja ter na pobudo lektorice bernske univerze mag. Ljudmile Schmid Šemerl (oba sta slovenskega rodu) pred 26 leti nastali društvi Kulturni most Lützelflüh – Velike Lašče in Kulturbrücke Velike Lašče – Lützelflüh kot simbol zблиževanja,

sodelovanja, strpnosti in prijateljstva.

Milan je katoličan, žena Heidi pa je evangeličanka, za katere postavljanje jaslic sicer ni tako tradicionalno kot med katoličani; kljub temu jih je izdelala za v domačo hišo in jih posodila za našo razstavo.

Letos so bili na novo postavljeni razsvetljeni kažipoti v obliki repatice, namenjeni predvsem tistim obiskovalcem, ki so si razstavo ogledovali brez vodnikov. Zaradi pomanjkanja parkirnih prostorov v zasneženi vasi je bil posamezne dneve organiziran tudi prevoz s Turjaka in nazaj.

Zaključek razstave

Na zaključku je bil na stojnici razstavljen tudi tradicionalni božični kruh – obiskovalci so lahko poskusili kar

devet različnih okusnih in slikovitih prtnikov, ki so jih letos nekaj spekli tudi otroci. Takrat so nastopali Potoški fantje, ženska vokalna skupina Alegria ter Vlado Nunčič s pevko Karmen Gajšek.

Poleg Marka Šavlija, ki je poskrbel predvsem za postavitve in pospravljanje jaslic, so bili aktivni še mnogi drugi člani in članice društva, ki so skrbeli tudi za vodenje po vasi, prodajo na stojnici ter postrežbo s toplimi napitki in prigrizki.

Razstava je doživela kar nekaj zanimanja v medijih; med drugim je bila predstavljena v oddaji Dobro jutro na TV Slovenija in na prvem programu slovenskega nacionalnega radia.

TROBLA

Oglase sprejemamo na
trobla@velike-lasce.si
ali po tel. **01 7810 370**

Objava malih oglasov
(do 60 besed
s presledki) je
brezplačna.

Cenik je dostopen
na spletni strani
Troble.

**Zima je res prima klima ... !
Jaz pa sem Načo, ljubitelj
snega, mraza in otrok.**

foto: Peter Centa

Plesni tečaj s Katarino Venturini

Ajda Kokelj | foto: Niko Samsa, Boštjan Podlogar

Bil je prijeten poletni počitniški dan, ko sem od prijatelja dobila SMS s prijaznim povabilom na tečaj družabnega plesa v paru. Če se bo zbralo dovolj parov, bo tečaj potekal v Laščah, je še pisalo. Česar pa sva se z mojim soplesalcem najbolj razveselila, je bila informacija, da bi nas plesa učila Katarina Venturini. Katarina Venturini! Plesna zvezda, ki je v paru z Andrejem Škufco kar dve desetletji vladala na domačih in svetovnih plesnih parketih in kar štirikrat osvojila naziv svetovnega prvaka. Po koncu izjemno uspešne tekmovalne kariere je odprla svojo plesno šolo, kjer deli svoje plesno znanje in tako plesu ostaja predana še naprej.

Novica o plesnem tečaju se je hitro razširila tudi preko meja naše občine; zainteresiranih parov je bilo toliko, da sta se oblikovali dve skupini po deset parov. S prvo vajo smo pričeli v nedeljo, 16. oktobra. Dobivali smo se enkrat tedensko v sejni sobi Levstikovega doma. V osmih vajah smo se naučili (ali osvežili za tiste, ki so že imeli nekaj plesnega predznanja) pet plesov: angleški valček, dunajski valček, square rumbo, foxtrot in hustle. Katarina je prepričana, da se prav vsak lahko nauči plesati. Z izjemnim občutkom ne le za gib, pač pa tudi za poučevanje nas je vodila iz vaje v vajo. Vaje so bile sestavljene iz treh delov: najprej smo ponovili, kar smo se naučili na prejšnji vaji; v drugem delu smo se učili nove-

ga plesa; v tretjem delu smo ponovili vse plesne, ki smo se jih dotlej učili. Iz vaje v vajo smo plesalci postajali samozavestnejši in kar je najpomembnejše – v plesu smo začeli uživati.

Vsak par je v teh osmih vajah – po besedah Katarine – zelo napredoval,

tako v izvedbi korakov, mehaniki kot tudi estetiki giba.

Priplesali smo do konca plesnega tečaja; sedaj bomo na veselicah, ohceti ali kje drugje v plesu samozavestnejši.

Naši rojakinji in častni občanki ge. Katarini Venturini se za strokovno in srčno vodenje iskreno zahvaljujemo; prav tako se zahvaljujemo ge. Jeri Pajnič, ki nas je spremljala na vseh vajah in se izkazala za suvereno Katarinino pomočnico. Za sodelovanje se zahvaljujemo tudi KUD Primož Trubar.

Včasih je potrebno kar nekaj poguma in volje, da stopimo iz cone udobja in se podamo v neznano v želji, da postanemo v nečem boljši in verjemi-te, izplača se. Občutki zadovoljstva in sreče pričajo o tem.

Četrto koledovanje v župniji Velike Lašče – Naše veselje za srečo drugih

Branka Levstik

Letos smo z mavrično skupino četrtrič pripravili koledovanje. Ponesti luč v temo vsakdanjega življenja je vizija kolednikov, da bi se ljubezen do bližnjega širila med uboge in da bi svet postal bolj človeški. Koledniki prinašajo upanje in veselje, ki ga človek potrebuje.

Koledniki so pogumni znanilci vsele novice o Jezusovem rojstvu. Trikralska akcija postaja učinkovita pomoč pri reševanju največjih stisk v misijskih deželah. Tam s preprosti ljudmi živijo naši misijonarji, ki se trudijo uresničevati projekte v najbolj revnih predelih sveta za dostojno življenje. Življenje v Aziji, Afriki, Albaniji ... postane svetlejše. Tako postanejo koledniki luč in blagoslov za cel svet. Zbrana sredstva kolednikov in otrok v Trikralski akciji bodo namenjena za dodatne učilnice na Madagaskarju, popravilo hiš v Albaniji, opremo za knjižnico in obnovo igrišča v Mozambiku, gradnjo osnovne šole v Senegalju in še pomoč v drugih krajih in državah.

Na naše domove pa koledniki kot sveti trije kralji prinašajo veselo oznanilo, voščilo in blagoslov. Zvezda, ki vodi kolednike, spominja na betlehemske zvezde, ki je pripeljala Tri modre v Betlehem k hlevu, v katerem je bil rojen Jezus in

tem so se pridružili tudi pastirci.

Naše kolednike je blagoslovil gospod župnik na božični dan. Tako so koledniki v imenu župnije poslani oznanjat veselo oznanilo. Hvala vsem faranom za vaš dar pri sveti maši. V sredo, 28. 12., sta se dve skupini podali na pot. Potrkali so na vsa vrata in bili ponovno zelo lepo sprejeti. Spoštovani vaščani Male in Velike Slevce, Ulake, Brankovega, Podsmreke in Logarjev – hvala vam za vaše darove in sladke priboljške. Vsi skupaj ste s svojim darom pripomogli za lepše življenje otrok po svetu. Naj vas blagoslov kolednikov spremlja celo leto.

Dragi koledniki – tudi letos ste se pridružili Trikralski akciji. Hvala vam za ohranjanje običaja v naši župniji in za vaš prosti čas, ki ste ga namenili za pomoč otrokom po svetu. Naj blagoslov, ki ste ga nosili od vrat do vrat, spremlja tudi vas. Hvala staršem za podporo, Tani za spremstvo in g. župniku Andreju za podporo in blagoslov.

Skrivnost božične noči

Dobrodelni božični koncert

Ana Pia Debeljak

V petek, 30. decembra 2022, se je izpolnila nekajletna želja Amadeje Košir. S pomočjo glasbenikov iz domače župnije je izpeljala dobrodelni božični koncert v župnijski cerkvi Marijinega rojstva v Velikih Laščah.

V poletnem mesecu so se dekleta podala v Medjugorje na festival mladih. Obisk Medjugorja je bil povod za nastanek skupine Milagros (v španščini čudež). Dozorela je odločitev o pripravi božičnega koncerta in hkrati tudi prvi predstavitvi nove skupine, ki jo sestavljajo: Amadeja Košir, Hana Debeljak, Eva Pečnik, Manca Fink in Ana Čop.

Prisluhnili smo angelskemu petju. Pevke so s svojim najlepšim instrumentom – glasom podarjale svoje talente Bogu; božale so naše duše.

Hana in Eva sta koncert popestrili z igranjem na citre in violončelo. Na orgle je igrala Lidija Čop. V duetu z Amadejo je zapela skladbo Contique De Noel (O sveta noč). Za oči in ušesa bodo orgle vedno kraljica inštrumentov (Wolfgang Amadeus Mozart).

Gostja večera je bila Teja Zaletelj, ki je pod mentorstvom svoje učiteljice solo petja zapela dve skladbi, eno v duetu z Amadejo (Pie Jesu).

Koncert je profesionalno povezoval Filip Debeljak. Želja je, da se vključijo mlajši, ki z veseljem aktivno sodelujejo v domači župniji.

Amadeja se je zahvalila gospodu Andreju za vso podporo in pomoč pri izpolnitvi želje po ustanovitvi vokalno

instrumentalne skupine Milagros. Zahvalila se je poslušalcem za prostovoljne prispevke: »Vesela sem vaših darov, hvaležna sem za vaša dobra dela.«

Amadeja, zgovorna, nežna, romantična, vedno pripravljena pomagati, ljubiteljica vsega lepega, Amadeja, katere sanje so petje, petje, petje, je prisotnim namenila še te besede: »Zame je december že od malega najlepši čas v letu. Čas, ko rada uživam v vsakem trenutku čarobnega meseca in se aktivno pripravim na prihod Jezusa. To je čas, ko lahko že samo z malimi stvarmi in lepo besedo ali delom razveselimo vse ljudi.

Decembra 2017 sem izvedla prvi dobrodelni božični koncert in ugotovila, da me to, da naredim nekaj dobrega v tem prazničnem času, bogati; hkrati rada prepevam Bogu v čast in sodelujem z ljudmi, ki so tako kot jaz pripravljeni. Pripravljeni intenzivno vaditi in se pripraviti na tovrsten projekt. Moja želja je bila, da med seboj povežem glasbenike

iz domače župnije, ki jih je res veliko in pogosto nanje kar malo pozabimo.

Bila bi vesela, če bi dobrodolni božični koncert postal tradicija. Tako bi res vsako leto v prazničnem času s pomočjo prijateljev naredila nekaj dobrega, hkrati pa vsakič znova vključila še koga.»

Ob zaključku dobrodelnega božičnega koncerta se je Branka Levstik v imenu Župnijske karitas Velike Lašče zahvalila vsem sodelujočim in vsem, ki so prispevali darove.

»Razširi ljubezen, kamorkoli greš. Ne dopusti, da bi kdo od tebe odšel manj srečen, kot je prišel. Čeprav v življenju ne moreš narediti velikih stvari, pa lahko naredimo male stvari z veliko ljubeznijo«, je zapisala Mati Tereza.

»Današnji večer nakazuje, da lahko kaj naredimo z ljubeznijo, potrpežljivostjo in odpovedjo. Vsi sodelujoči so se danes priključili družini Karitas, ki se pridružuje pomoči potrebnim ljudem v stiski in ob vse pogostejših naravnih nesrečah v Sloveniji in po svetu.

Hvala tebi, draga Amadeja, in vsem sodelujočim za lep in doživet večer.

Zbrani prostovoljni prispevki bodo namenjeni družinam za pomoč pri osnovnih življenjskih potrebščinah.

Naša Župnijska karitas deluje že vrsto let. Prostovoljci se trudimo, da pomagamo, kolikor lahko. Velikokrat smo pri pomoči omejeni tudi zaradi finančne stiske. Vključeni smo v Škofijsko karitas, štirikrat letno razdelimo hrano iz evropskih sredstev. Z našimi sredstvi v decembru s skromnim darilom in voščilom obiščemo starejše, leto smo jih 166. Veseli smo vsakega, ki nas sprejme. Krajanov nad 80 let se ob osebnem prazniku spomnimo s pisnim voščilom. Letos smo jubilate tudi osebno obiskali. Sredstva za to dobimo od prodaje adventnih venčkov in prostovoljnimi prispevki na nedeljo Karitas. Župnijska karitas se javi tudi na občinski razpis za sponzorstvo. Prosilcem s tem omogočimo plačilo položnic in dodatne nakupe živil v trgovini. Zbiramo tudi prošnje družin z otroki in jih posredujemo na Škofijsko karitas za pomoč pri nakupu šolskih potrebščin.

Člani Župnijske karitas se redno srečujemo enkrat mesečno in veseli bi bili,

če bi se pridružil še kdo. Ljubezen do Boga je za vsakega izmed nas na prvem mestu. Imeti pa moramo tudi ljubezen do sebe, da se potem lahko razdajamo in smo sposobni imeti radi tudi svoje bližnje. V našem vsakdanjem življenju nam dobrota, ki je velika učiteljica življenja, prihaja naproti in nas uči, da služimo Njemu, sebi in bližnjemu. Če smo znali odpreti srce in prisluhniti komu, ki nas je potreboval, je ta dobrota dobila v teh časih še poseben sijaj. Dobrota ne pozna meja; dela nas bolj človeške in presega našo sebičnost.

Še enkrat hvala za vse vaše darove. Verjemite, z veseljem jih bomo razdelili in komu polepšali dan. Nastopajočim še enkrat hvala. Bog naj poplača vaše delo.»

Pred cerkvijo smo zbirali v manjših skupinah, se pogovarjali o doživetjih tega lepega večera in prigriznili sladke dobrote. Z Amadejo sva odprli skrinjico z darovi, ki so bili nad vsemi pričakovanji; nabralo se je skoraj tri četrtočaka. Še je žarek upanja; še so dobrosrčni ljudje. Ko daješ, v resnici dobiš toliko več v zameno. Mogoče ne v isti obliki.

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti

- Konzervativa

- Protetika

- **BREDENT SKY** implantati

- Nevidni ortodontski aparat

INVISALIGN

- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrović dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija

25 let

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

Upokojski kotiček Velike in male prelomnice

Helena Grebenc Gruden | foto: Martin Gruden

*Je že tako, da se nam v življenju dogajajo
velike in male prelomnice, bolj ali manj pomembne.
Prehod v novo leto je tista slednja, ponavljajoča in z leti čedalje bolj
rutinska in manj hrupna. Vedno pa nas vzpodbudi, da se najprej ozremo
nazaj, delamo zaključke in nato z optimizmom načrtujemo prihodnost.*

Podobno je v društvu. Samo da vse to počnemo »po službeni dolžnosti«. Najprej inventura, statistika, pregledi in poročila za nazaj. Če strnemo vse skupaj v primerjavi z letoma prej in kovidno krizo, je bilo lansko društveno leto dobro. Optimistično smo se pobirali: eni lažje, drugi težje, nekateri pa se še vedno niso, ker če prištejemo upadanje življenjske energije posameznika v dveh letih, rezultati mnogih niso zelo

obetavni. Ne smemo pa pozabiti, da nam optimizem vlivajo vsi novi, »mlajši« člani, ki so se nam v društvu pridružili lani. Po desetletju in pol tako ponovno beležimo pozitiven rezultat fluktuacije članstva in dobrodošli vsi novi člani našega društva.

Kaj vse smo lani počeli in kje vse smo bili, smo že opisovali v občinski reviji. Manjka samo pogled v zadnje prednovoletno srečanje Pri Puglju v Ribnici.

Bolj za dokumentacijo prilagamo nekaj fotografij s tega dogajanja. Oživljamo staro tradicijo praznovanj, ki novim, mlajšim članom godi in se dobro počutijo, se zabavajo in rajajo, starejšim pa več pomeni snidenje in obujanje spominov. Da je bilo zadnje lansko srečanje svečano, je poskrbel tudi »dobri mož« z darili, ki so bili v glavnem donatorski doprinos podjetij in s. p.-jev. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo podjetju Priba,

diskontu Zalar, Lekarni Ljubljana, po-družnica Velike Lašče, Kmetijski zadru-gi – trgovini, Velike Lašče, picerijama Rok, Velike Lašče, in Adam, Ponikve, ter vsem ostalim posameznikom.

Za voščila, vzpodbudne in lepe misli se zahvaljujemo tudi vsem, ki ste nam jih namenili in jih seveda vračamo.

Novoletno dekoracijo smo pospravili in zaključili z vsem, kar je v decembru potrebno. Mnogi smo viroze in gripo že preboleli, druge to še čaka. Zima je postala bela in čas je za naslednjo pre-lomnico in spremembe. Seveda vse že utečene aktivnosti ostanejo tudi naprej. Demenca se stopnjuje. Demenci prijazna točka in Alzheimer caffè vabita na preda-vanja, svetovanja in v delavnice za spo-min. Pri telovadbi s fizioterapevtko smo polni elana in pozitivne. Skupine Strelci, Balinarji in Ročna dela pa niso več tako zanimiva kot včasih in pomlad tudi v teh dejavnostih potrebujemo.

Vseeno nas nekateri izzivi z novimi člani, veselimi dogodki, srečanji in dru-ženji čakajo. Celoletni načrt smo že na-redili, vendar je res, da so nekatere stvari še nedorečene. Ker je leto 2023 za naše društvo volilno in mandati potečejo, bodo nastopile nekatere kadrovske zamenjave in posledično mogoče tudi spremembe načrtov. Na Občnem zboru 25. februarja ob 10.00 uri bomo v avli Osnovne šole Pri-moža Trubarja v Velikih Laščah imeli voli-tve in priložnost, da pomladimo upravni odbor, nadzorni odbor, častno razsodišče in mesta referentov. Čeprav za poverje-nike po vaseh štiriletni mandat ne velja, je priložnost za zamenjavo tudi pri njih. V januarju ste pri pobiranju članarine od vrat do vrat tako že spoznali nove pover-jenice za Turjak/II in Velike Lašče. Ostale zamenjave bomo naznanili ob pravem času. Na občnem zboru, ki je (ste) najvišji organ društva, jih boste potrdili in izvolili. Naj bo izbira dobra in prava!

Mogoče samo še moj napotek:
*Naše društvo je »stara«
 združba. Ampak ker je bilo
 že ob ustanovitvi zasnovano
 preudarno, deluje dobro
 še danes. Vzrok pa je čisto
 preprost. Društvo se ves čas
 drži glavne doktrine, ki je
 skrbeti za in v dobro naših
 članov – starostnikov. Vsi
 občani – člani so bili, smo
 in bodo nekoč stari, mogoče
 celo zelo stari. Prav vsi pa
 so, bomo in bodo pričakovali,
 da se počasi vrača vse tisto,
 kar ste, smo in boste vlagali
 v svoje življenje danes. To pa
 so iskrene misli in besede,
 lep namen in dobra dejanja.
 Držimo se tega še naprej! Vsi!*

Helena

Aktivnosti turističnega društva Turjak

Daniela Gruden

Glasbena predstava Petre Vrh Vrezec

Tudi letos smo v mesecu decembru poskrbeli za dogajanje v našem kraju.

Gostili smo operno pevko Petro Vrh Vrezec, ki je uporabila slikopise, ob katerih so otroci spoznavali operne arije, podkrepljene z operno zgodbo.

Glasbena predstava z malo drugačno tematiko je potrdila, da takšna zvrst ni samo za ljubitelje opere, temveč jo lahko z velikim navdušenjem sprejmejo tudi otroci, če jim je to prikazano na njihov dojemljiv način.

Vsekakor je pevka uporabila svoje vrline in s pozornostjo ne samo otrok pustila prijeten pečat operne zgodbe.

Bleščeči utrinek

Odločila se je, da naredi postanek v centru Turjaka. Za malo več kot mesec dni.

In prišla je ...

Turjaška smrečica, ki je bila postavljena na začetku decembra in je malo kasneje tudi zasvetila.

Hvala Janezu Škrabcu za pomoč, našim članom in PGD Turjak, ki so na deževno in mrzlo nedeljo šli v akcijo.

Hvala tudi Občini Velike Lašče za posluh pri osvetlitvi in podružnični šoli Turjak za okrasitev.

Večer z legendo – obiskal nas je Vinko Šimek

Večer, ki si ga bomo vsi prisotni zapomnili, večer z legendo naše mladosti.

Večinoma »starejša« publika, ki pozna Vinka Šimeka kot Jako Šraufcigarja, zabavljača, voditelja in humorista v eni osebi, ki je podiral vse rekorde v gledanosti in to v delavskem kombinezonu s čelado na glavi.

Zanimiv gost je uporabil svoj humor in prisotno občinstvo popeljal v svet sproščenega vzdušja, kjer brez smeha vsekakor ni šlo. In brez solz tudi ne, kajti zapeta pesem je segla v srce.

Iskrena hvala za podoživet čas nazaj v 80. leta prejšnjega stoletja in prijetne zaključne besede.

Prednovoletno srečanje članov Zarje spominov

Srečo Knafelc

V petek, 16. decembra, smo se člani Društva Zarja spominov Velike Lašče dobili na tradicionalnem prednovoletnem srečanju članov in tako povezovalno zaključili leto, ki je prineslo veliko dobrodošlih sprememb in tudi skrbi, predvsem zaradi vojne v Ukrajini in njenega vpliva na trenutno in bodoče življenje v domovini in v svetu. Zato je bila naš posebni gost Miloš Šonc še kako primerna oseba za enourni pogovor o aktualnih dogodkih doma in po svetu.

Kot polkovnik Slovenske vojske je bil Miloš Šonc zaposlen od leta 1979 v Mestnem štabu za Teritorialno obrambo mesta Ljubljane kot pripadnik stalne sestave. Štab je imel

rang divizije. V njem je opravljal dolžnost načelnika za organizacijsko mobilizacijske in personalne zadeve in kasneje od leta 1988 dolžnost načelnika obveščevalnih zadev. Ima status organizatorja Manevrske strukture narodne zaščite. V času neposredno pred, med in po junijski vojni 1991 je bil poveljnik 57. območnega štaba Teritorialne obrambe, ki je imel rang brigade. V 52. BR SV je bil tudi poveljnik 2. bataljona. Kariero je zaključil v GŠSV kot načelnik Sektorja za obveščevalno, protiobveščevalno in varnostno dejavnost. V sedanjem zapletenem trenutku je Miloš pozoren opazovalec družbenih dogajanj in aktivni član civilne družbe.

Beseda je nanekala seveda tudi na stanje na javni RTV in naš novi član Lado Ambrožič je bil prava oseba za nekaj informacij tudi s tega občutljivega področja.

Po zanimivem pogovoru smo se člani skupaj z gostoma iz Ribnice Danielom Divjakom in Bredo Oražem ob prigrizku in pijači še debelo uro družili in pogovarjali o različnih temah in na koncu vzajemno ugotavljali, da bi lahko bilo takih dogodkov več.

KUD Marij Kogoj v letu 2022

KUD Marij Kogoj Turjak

Naše delovanje se je po dveh letih ukrepov zopet, metaforično rečeno, odtalilo. Ponovno so se napolnile dvorane povsod po Sloveniji in tudi v naši občini je bilo zaznati željne dogodkov s področja kulture, glasbe, likovnega in literarnega ustvarjanja in drugih dejavnosti.

Tako smo v našem društvu v juniju ponovno organizirali 24. Revijo pevskih zborov in vokalnih skupin občine Veleke Lašče, ki vsakoletno poteka v sklopu Občinskega praznika. S tem dogodkom počastimo rojstvo našega veljaka Primoža Trubarja in naznanilna pesem "Pujte, pujte vsi ljudje!" je postala že tradicionalna uvertura te revije. Po večletnem premoru smo se tokrat ponovno zbrali v veličastni Viteški dvorani gradu Turjak, kjer so zbori predstavili njihov celoletni trud in znanje. Na odru je stalo več kot 160 pevčev, od vrtčevskih otrok do upokoјencev. Poleg domačih nastopajočih smo medse povabili tudi nekaj zborov iz prijateljskih in sosedskih občin.

Jeseni je sledil tradicionalni dogodek 27. Srečanje »Turjaški harmonikar«. Tokrat smo se zbrali na Gradežu, na prireditvenem prostoru Sušilnice sadja Gradež, ki so ga nam

velikodušno odstopili večer pred njihovo prireditvijo Praznik suhega sadja (za kar se jim lepo zahvaljujemo). Nastopilo je 21 harmonikarjev in harmonikark iz sedmih različnih občin; med njimi so bili tako osnovnošolci, ki si na našem odru nabirajo prve izkušnje javnega nastopanja, kot tudi izurjeni glasbeniki. Pohvalimo se lahko z obiskom dveh zelo zanimivih mladeničev: Gašperja Štajnarja, aktualnega državnega prvaka v gorskem kolesarstvu, ki tudi harmoniko igra zelo virtuosno, ter harmonikarja Luka Žitnika, ki je v letu 2022 s svojim kvintetom Cik-Cak zmagal na Slovenski polki in valčku s skladbo Jeziček. Kljub celodnevni deževju in močni ohladitvi je bil večer zelo prijeten in vesel, za kar so v nadaljevanju poskrbeli člani ansambla Meh ekspres.

V mesecu novembru je naše člane povezal še en dogodek, in sicer Likovno srečanje, ki smo ga izvedli v Domu krajanov Turjak. Po jutranji registraciji in druženju ob kavi so se ustvarjalci odpravili na »slikarske položaje« in nastajali so čudoviti izdelki, ki pa še čakajo na priložnost, da se predstavijo javnosti. Zahvala za organizacijo gre vodi likovne sekcije, Martini Starc, ki se redno udeleži srečanj in izobraževanj ter svoje znanje in izdelke uspešno razstavlja po vsej Sloveniji.

Tudi za leto 2023 nam ne manjka zanosa za bogatitev Turjaškega kraja s kulturo, zato že snujemo prvo prireditev ob Prešernovem dnevu skupaj s Podružnično šolo in vrtcem Turjak. Vabimo vas, da nas še naprej podpirate z obiskom naših dogodkov in da skupaj soustvarjamo kulturni utrip naših krajev. V letu, ki je pred nami, vam želimo uspehov na vseh področjih vašega življenja, zanimive izkušnje in odlične dosežke.

Podjetje GOBUT d.o.o. zaposli strojnika težke gradbene mehanizacije, voznika C in E kategorije in delavca za ročna dela v gradbeništvu. Delo poteka v mladem kolektivu, v eni izmeni.

Vsi zainteresirani pokličite na 031/225-670.

Golob

Za vse, ki želite več, ne glede na leta

Darinka Suljević | foto: Freepik

Tako, kot se v življenju vse spreminja, dopolnjuje, napreduje, se s tem spreminjajo tudi naše življenje, potrebe, zanimanja. Razvoj je hiter, zanimiv za večino, nam pa tudi spreminja življenje, naše potrebe, navade. Če smo včasih veliko pešali in npr. avtobusnih prevozov za šolarje ni bilo, je danes prevoz v šolo organiziran že povsod, peščenje pa je bolj kot nekoč odhod v naravo za razbremenitev, gibanje za boljše zdravje, osebno očiščenje, saj je gozd poleg vode pravi kraj za to ...

Obstaja tudi veliko raznovrstnih rekreacij. Glede na letošnje leto se bo dobro poglobiti vase, narediti nekaj več za sebe, kar je vezano tudi na notranje potenciale posameznika, na pogled vase, v svoje vzorce miselne in čustvene naravnosti, vplive na počutje, zdravje, regeneracijo, psihično razbremenitev. Prvih nekaj mesecev tega leta bo pravi čas za pripravo, da bomo začeli zaznavati sebe še drugače v tridimenzionalnem snovnem svetu in tako realizirali potenciale preko kvantnega polja v nesnovnem svetu, ki ga danes lahko zaznavamo preko energije in frekvence.

Poleg gibalnih vaj bomo izvajali tudi enostavnejše tehnike za notranje organe, osebne vrline, ki delujejo na ravnotežje posameznika na vseh nivojih telesa. To se bo še poglobilo in bo vsak lahko sam spoznaval oz.

zaznaval primanjkljaje pri sebi oz. s pomočjo voditelja ter po lastni odločitvi lahko nadaljeval z vajami doma. V zimskem semestru bomo namreč dopolnili program s preizkušenimi tehnikami z večstoletno tradicijo. Vse se še ne izvajajo v naših krajih, vendar so primerne za tiste, ki želijo narediti še kaj več kot doseči samo splošne rezultate gibanja in vplivati na zunanjo lepoto, ki se v bistvu začne znotraj posameznika. S tem se povezujejo naše zdravje, notranji mir, harmonija telesa na vseh nivojih, kar vodi v polno življenje, pozitivno delovanje, zavedanje resnic o samem sebi, razvoju sebe in višje zavesti kljub različnim zunanjim okoliščinam. Povečati je potrebno lastno zavedanje o trenutnem in splošnem notranjem stanju in usmerjenosti, kar vse vpliva na dogajanje v nas in zunaj nas – te ozaveščenosti je splošno gledano premalo. Prav zato je treba nekje začeti, da bomo okrepili zunanjo fizično in notranjo duševno moč ter tako razvijali intuicijo, povrnili razpršeno energijo in pred tem obvezno naredili tudi prostor s čiščenjem starih nekoristnih dejavnikov, osebnih nezavednih ovir, zavor, motilcev.

V zimskem semestru vabljeni na popolno kombinirano vadbo za krepitev telesa, razgibanost in razne druge tehnike, ki vam bodo odprle vpogled vase, in je primerna za vse starosti. S prakso se bodo povezala osnovna teoretična znanja in vas postopno privedla do spoznanj o sebi, o novih možnostih, postopnem osebnostnem napredovanju ... OHRANITE MLADOST, POMLADITE STAROST.

Prijave na 041 397 789 ali rekreacijski klub@gmail.com

Vabljeni na telovadbo »1000 gibov« na prostem in na Zoom platformi

Nada Galijaš

Društvo Šola zdravja vabi na brezplačno jutranjo telovadbo »1000 gibov« na prostem povsod po Sloveniji, saj je gibanje na svežem zraku med pomembnimi dejavniki, ki krepijo naše zdravje.

Kje in kdaj začenjajo, lahko preverite na njihovi spletni strani, kjer poiščete skupino, ki je najbližja vašemu domu. Telovadba je primerna tako za moške in ženske kot za otroke.

Če slučajno kdaj ne morete na telovadbo v živo, Društvo Šola zdravja nadaljuje z vadbo »1000 gibov« na Zoom platformi tudi v letu 2023. **Telovadba preko Zooma se je začela 3. januarja in se konča 31. marca 2023.**

Tokrat vas vabijo na telovadbo vsak delavnik od 8.–9. ure. Prvih 30 minut bodo vaje »1000 gibov«, naslednjih 30 minut pa vas vabijo na dodatne vaje za moč!

Vaje bo izvajal strokovni kader Društva Šola zdravja: Eva Jeza, mag. kineziologije, Andraž Purger, prof. športne vzgoje, in Simon Jurmič, dipl. kineziolog.

Povezavo lahko dobite na spletni strani društva in v njihovem Napovedniku. Vsak dan bo ista povezava, saj je za zdravje vseh bolje gibati kjerkoli kot nikjer in nikoli!

Evropska podprvaka v paraplesu

Lara Nedeljković

Konec oktobra nas je čakalo najbolj pomembno tekmovanje tega leta – evropsko prvenstvo v paraplesu. Evropsko prvenstvo se je dogajalo v Pragi na Češkem. Tekmovanje je potekalo tri dni; v Prago smo se odpravili že nekaj dni prej, da smo se lahko odpočili in pripravili na prihajajoče tekmovanje.

Prvi dan sva s soplesalcem Klemnom tekmovala v kategoriji Combi freestyle class 2, kjer sva s svojo točko z naslovom Formidable osvojila naslov evropskih podprvakov. Bila sva ponosna in to nama je dalo še dodatno motivacijo za naslednja dva dni.

Drugi dan sem v dopoldanskem času tekmovala v kategoriji Single women class 2, ki velja za najštevilnejšo in s svojim nastopom priplesala v finale ter osvojila končno peto mesto, kar mi je prineslo ponovno podaljšanje kategorizacije državnega razreda. V

popoldanskem času pa sva s Klemnom tekmovala še v kategoriji Combi standard class 2, kjer sva prav tako v močni konkurenci priplesala v finale in zasedla odlično peto mesto.

Zadnji dan sva tekmovala v kategoriji Combi latin class 2 in zasedla odlično tretje mesto. Za zaključek sva se udeležila še češkega državnega prvenstva, kjer sva prav tako osvojila tretje mesto.

Na osvojene dosežke na evropskem prvenstvu sva zelo ponosna. Cilj, za katerega sva celo leto trdo delala, je bil dosežen.

Pogled bivšega svetnika na povolilno stanje v občini

Srečo Knafelc

Naj začnem z mislijo, da človek spozna vrednost zdravja takrat, ko ga to zapusti. Tak občutek me obvladuje po lokalnih volitvah, na katerih je predvolilno prerivanje prineslo situacijo, ki je sicer legitimna, a nič kaj obetavna za nadaljnji razvoj občine. Tako se je namreč na neformalnem sestanku 6. decembra v gostilni pri Roku sestalo devet svetnikov, podpornikov novega župana in dejansko izključilo tri svetnike, predstavnike ene četrtine občanov, iz delitve zadolžitev svetnikov v dobro občine, in to kljub temu, da je novi župan obljubljal delovanje v korist vseh občanov! Najbolj nerazumna je zagotovo odločitev, da se v odbor za družbene dejavnosti ne uvrsti pravkar upokojene ravnateljice OŠ PT, niti je niso imenovali v Svet javnega zavoda OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. V zvezi s tem je sporno dejstvo, da je v Svet JZ OŠ PT imenovan g. Škulj, ki je istočasno tudi predstavnik staršev v tem istem Svetu! Zelo podobno bi lahko obravnavali neuvrstitev g. Petriča v Odbor za komunalo; več znanja in izkušenj od njega za to področje nima noben od izbranih svetnikov v tem odboru.

Odgovorni bivši župan, ki je štiri leta vodil občino na gospodaren način, je ob predaji funkcije novemu županu zapustil tudi primopredajni zapisnik, ki ga beremo kot jasen načrt delovanja v dobro občine tudi za naslednja štiri leta. Namesto zahvale in priznanja za odgovorno delo in transparenten in jasen načrt dela v korist vseh občanov bo ta zapisnik očitno ostal samo mrtev kos papirja.

Prvi dve seji občinskega sveta v novi sestavi sta namreč pokazali, da novemu županu gospodarno in razvojno naravnano sporočilo primopredajnega zapisnika ni blizu in da se bo takoj začelo s kleščanjem razvojnih postavk. Prvi konkretni odmik od zastavljenih načrtov bivše-

ga župana je napoved enoletnega odloga gradnje prizidka kuhinje OŠ PT, kar pomeni, da se bo morala sanacija delati po delih, saj je nemudoma in brezpogojno potrebno rešiti problem sanitarne vode, kar pa gotovo pomeni občutno večje skupne stroške ob zaključku kompletnega projekta.

Seveda sem mnenja, da je potrebno dati novi ekipi možnost, da se dokaže z dejanji in rezultati, ravno tako pa bi bilo prav, da se da vsem svetnikom priložnost, da delujejo na področjih, kjer so najmočnejši. Prepričan sem tudi, da je primopredajni zapisnik bivšega župana tako močan dokument, da nam bo vsem tistim, ki nam je zares kaj do razvoja občine, stalni opomnik za spremljanje dela nove občinske uprave.

Vsem svetnikom in županu želim modrih odločitev.

Gibanje
SVOBODA!
Hvala za
zaupanje.

Naročnik oglasa je Gibanje svoboda.

LISTA
PRIMOŽA PETRIČA

Vstopili smo v leto 2023.

*Časa se ne da ustaviti,
zavrteti nazaj ali naprej.
Čas je najbolj pravičen
in nikomur ne prizanaša.*

(Primož Petrič)

**Vsem želimo zdravja, sreče, veselja.
Porabimo ta čas kar se da prijetno, ustvarjalno.
Naj naše zorenje pušča sledi na katere smo in bomo ponosni,
po katerih nas bodo prepoznali, občudovali in spoštovali.**

Srečno 2023!

Naročnik oglasa je lista Primoža Petriča.

Besede za Lucijo!

Ujemi sanje in verjemi vanje,
naj ti vsak dan svetlobo da v dlan,
objemi jo in čuvaj samo zase,
ne pusti, da se ti ne izgubi.

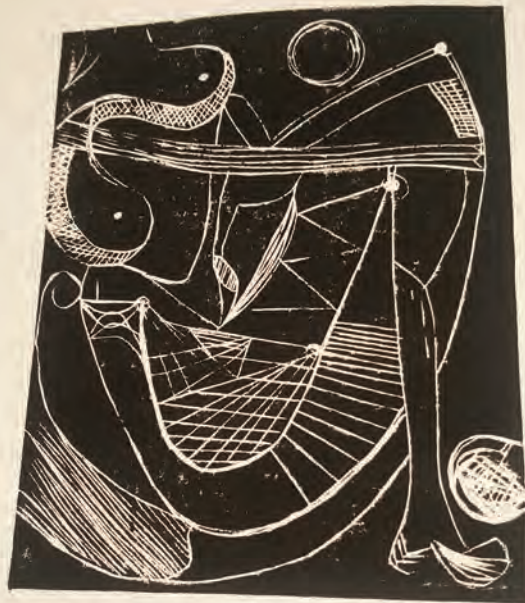
Življenje lepo je, če ga sprejemaš,
pojdi naprej, karkoli se zgodi,
poslušaj glas srca, nikar ne joči,
spoznanje vsako daje ti moči.

Verjemi vanj, ki vse poti ti vodi,
odpri srce in roko mu podaj,
naj dvigne te, da šla boš po vrhovih
in vsak dan z njim, dotakni se neba!

Nataša Vybiralik Klinec

Vsem želim veliko lepih
trenutkov, prepletenih s srčnostjo,
ki naj se dotikajo vsakega dne v letu.

POEZIJA &
UMETNOST

Bernardka Petrović Mager,
moja prva grafika,

**Veselite se življenja,
linorez, 2022**

STRAST, DOJENČEK IN ROMPOMPOM

**VID
VALIČ**
v
avtorski
STAND-UP
komediji

**VSESLOVENSKA
TURNEJA**

Levstikov dom Velike Lašče – 26.2.ob 18^h

Vstopnice: www.vidvalic.si, www.mojekarte.si, trafike 3dva in bencinski servisi.

Cena vstopnice je 16 € v predprodaji in 19 € na dan dogodka.

Nagradna križanka

STRITAR

mizarstvo

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK		TOVOR- NJAK	KMET, KI ORJE	DEL RAST- LINE ZA RAZMNO- ŽEVANJE	MESTO NA JAPON. OTOKU HONŠU	BORIS TOMAŠIČ	ZEMLJA, RAZRITA OD DIVJIH PRAŠIČEV	PREBI- VALEC INDIJE	NIKOLA TESLA
VANDO- TOV KNJIŽNI JUNAK									
ZAPORNIK (POGOV.)									
MATI OBRAT ZA TKANJE SVILE						ZDRAV- STVENI DOM			MAZILO, KREMA (POGOV.)
TROBLA	RASTLINA, KI NAS OB- DOTIKU SPEČE	STROKOV- NJAK ZA AGRO- NOMIJO	ČLOVEK, KI PLAVA	MESTO V LADAKU NA SEVE- RU INDIJE	ANA DREV	MAJHEN PES REDOV- NICA	GL. MESTO ITALIJE NAROD V RUSIJI		
VAS V MIŠJI DOLINI									
VOHUNKA						OPERNI SPEV INDIJAN. LJUDSTVO			
DROBNI SUHI DELCI SNOVI					REKA V EGIPTU EL. GENE- RATOR	VOJAŠKI PAS	TELOVAD. ORODJE AVGUST ČERNIGOJ		
CEVAST PROSTOR POD ZEMLJO				DRSALKA GRM GL. MESTO MAROKA		MODUS EVANGEL. ŠKOF ERNIŠA		PRIVLAČ- NOST, MI- KAVNOST	RIBJE JAJČECE
VELIKO JEZERO NA SEVE- RU FINSKE					ČLOVEK, KI TRGA GROZDJE		MOŽ, KI JE PREŽIVEL VESOLJNI POTOP	PEVEC SMOLAR NIZEK Ž. GLAS	
KRMILO PRI AVTO- MOBILU					VNETI DEL TELESA			RDEČI KRIŽ JAKOB ALJAŽ	
MENJA- ČICA					ZELENICA V PUŠČAVI PISARNA		PRIDELO- VALEC OLJA		
TROBLA	ČRTANJE OSEBE IZ VOLILN. IMENIKA	FR. PISEC (ALBERT) POGON- SKA SNOV				ALFRED NOBEL RIMSKE TROJANE	NAD- STROPJE		
IRENA GRAFE- NAUER			OKROGLO PECIVO IZDELOV. BIČEV						
TRD, BEL IZRASTEK V ČELJU- STI				DEDNA OSNOVA	ARTHUR (KRAJŠE) DELEC SNOVI				
VISOK VOJAŠKI ČIN									
JED IZ O- LUŠČENIH JEČMENO- VIH ZRN					TANTAL MATEJ AVBELJ				
NEKDANJI SLOV. POLITIK									
GLIVIČNA OKUŽBA				RDEČI PLANET					

Nagrajenka iz Troble št. 7 je Mediha Bajrić. Nagrado bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 15. marca 2023. Izžrebanec bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 2. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

Izberi najboljše!

IONIQ 5 svetovni avto leta
i20 zmagovalec velikega primerjalnega testa
SUV modeli najvišje ravni kakovosti po mnenju Slovencev

WINNER
2022 WORLD CAR AWARDS
WORLD CAR OF THE YEAR

4 zimske gume*

1€

5 Garancije
(brez omejitve kilometrov)

8 Garancije
na baterijo

Povprečna poraba goriva: 0,0 – 7,816 l/100 km, emisije CO₂: 0,0 – 177,68 g/km.
Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. Silke so simbolične. Akcija velja do razprodaje zaloga. Več informacij vezanih na akcijo ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalci vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si. Kupci se v raziskavi QDUAL (Quality meDAL) terenskim vožnjam Hyundai poddeli priznanje Najboljše raven kakovosti na slovenskem trgu. Vir: <https://www.qdual.com/SLOVENIA-ES37P16>. Najboljši mali avto v veliki primerjalni testi Pima. Rezultati Pima testa: https://www.hyundai.si/novice/25/najboljsi_mali_avto_po_izboru_slovenskih_zvoznarjev/. IONIQ 5 je osvojil nagrado svetovni avto leta, nagrado za najboljšo obliko leta in nagrado svetovni električni avto leta. Vir: https://www.avto-fokus.si/Novice/Svetovni_avto_leta_2022_Najboljsi_na_svetu_je_IONIQ_5_je_na_izboru_Poslovni_avto_leta_prejel_naziv_električni_avto_leta_2022_Vir_https://www.hyundai.si/novice/263/ioniq_5_električni_avto_leta_2022/. *do nakupa avtomobila dobite 4 zimske gume za samo 1 evro, gum ni mogoče zamenjati za denar oz. za dodaten popust.

HYUNDAI

Avtohiša Zalar d.o.o.

Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče, 031 331 920, 01 7881 999, prodaja@avtohisazalar.si, www.avtohisazalar.si, FB, Instagram, Twitter

I just
♥

Spletna Trgovina

www.NalakirajNohte.si

NailBar

Salon

Tečaji

Svetovanje

Stritarjeva cesta 2 Velike Lašče

051 355 062

Otroško pustovanje s Čuki

19. 2. 2023 ob 16.00

Športna dvorana OŠ
Primoža Trubarja Velike Lašče

Brezplačen vstop za otroke do 15. leta starosti.
Vstopnina za ostale obiskovalce znaša 5€ na osebo.

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

EVENTIFY

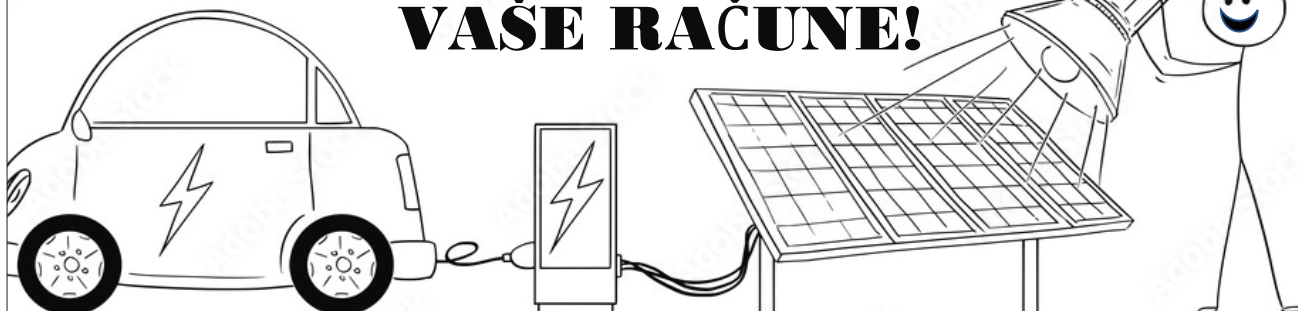
-VZDRŽEVANJE
- ČIŠČENJE

-ELEKTRIČNE
INŠTALACIJE
- MERITVE INŠT.
- ADAPTACIJE

SONČNE
ELEKTRARNE
NA KLJUČ!

- PROJEKTIRANJE,
- PRIDOBIVANJE SOGLASJA
- MONTAŽA

**NAJ
SONCE PLAČUJE
VAŠE RAČUNE!**

ELEKTRO.STRNAD@GMAIL.COM

GSM: 051 669 027

Čudno, kako prazen je svet,
ko umre en sam človek.
(Dante)

Zahvala

Ob slovesu dragega moža, očita,
dedija, brata, zeta, tasta in svaka,

JANEZA BORŠTNIKA

iz Prilesja (18. 1. 1954 – 12. 10. 2022)

bi se radi zahvalili sorodnikom, prijateljem,
sodelavcem in sosedom za izrečena sožalja,
zdravstvenemu osebju za pomoč pri rehabilitaciji,
gospodu župniku Andreju za podelitev zadnjega
zakramenta, pogrebni službi, pevcem, gasilcem
PGD Retje, Jožetu Stariču za lep govor na pogrebu
in Društvu SEVER. Verjamemo, da bodo spomini
nanj, na njegovo življenje in delo, ki se je prekinilo
na pragu 69. leta, ostali živi in večni.

Žalujejo vsi njegovi

Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.

Zahvala

JOŽICA ZAKRAJŠEK

(1939 – 2022) iz Srobotnika

Iskreno se zahvaljujemo za izrečena
sožalja, vse darovano, pomoč pri izvedbi
žalne slovesnosti in spremstvo na njeni
zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste ji lajšali
njene zdravstvene težave in jo obiskovali.

Žalujejo domači

Spomini so kot iskre,
ki pod pepelom tlijo,
a ko jih razgrneš,
vedno znova zažarijo.
(J. W. Goethe)

Zahvala

ob izgubi dragega brata in strica

JANEZA KLAVSA

z Malega Osolnika (1953 – 2022)

Zahvaljujemo se sorodnikom, vaščanom,
prijateljem in znancem za izrečene besede sožalja,
darovane svete maše, cvetje in sveče. Hvala g.
župniku Janezu Selanu, pogrebni službi Zakrajšek
in pevcem za lepo opravljeno pogrebno svečanost.

Hvala vsem, ki ste se poslovili od našega brata in
strica in ga pospremili na njegovi zadnji poti k
večnemu počitku.

Vsi njegovi

Odšel je tiho na novo pot
tja k dragemu Bogu,
ki ga je rad obiskoval v domači cerkvi.
Naj ti bo lahka slovenska zemlja,
dragi ata, tast, brat in dedi.

Zahvala

Od nas se je poslovil

JOŽE RUPAR

s Poznikovega 1930-2023

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem za izrečeno sožalje. Hvala
za oddane svete maše, cvetje in sveče. Zahvala
gasilcem in gospodu župniku Andreju za lep
obred. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi
zadnji poti.

Vsi njegovi

Prišla bo pomlad,
na delo vabila,
ne bo te zbudila.
Z menoj bo jokala,
z menoj šepetala
bo tvoje ime...

Zahvala

Od nas se je poslovila
CVETA TURŠIČ
(1943 – 2023) iz Prilesja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom,
prijateljem, sosedom in znancem
za izrečena sožalja, besede tolažbe ter podarjeno
cvetje, sveče in darovane svete maše.

Zahvala pogrebni službi Zakrajšek in g. župniku
Antonu Dobrovoljcu.

Hvala za prebrane poslovilne besede, pevcem za
lepo petje ter citrarju za čutno odigrane melodije.

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na zadnjo pot in
bili z nami ob njenem slovesu.

Žalujejo vsi njeni

Zahvale

ob izgubi bližnjih lahko
oddate preko e-pošte

trobla@velike-lasce.si

ali v tajništvu Občine Velike Lašče.

Zahvali lahko priložite fotografijo;
besedilo naj bo v obsegu
do 400 znakov s presledki.

Cena objave znaša 16 EUR + DDV.

Uredništvo

OB SLOVESU OD DUHOVNIKA BRANKA ZADNIKA

Veronika Vasič

V soboto, 24. decembra 2022, je umrl duhovnik Branko Zadnik, rojen 25. 7. 1954 na Kaplanovem. Mašniško posvečenje je prejel 29. junija 1980 v Ljubljani. Pot njegove poklicanosti ga je vodila po župnijah Ljubljana Polje, Kranj, Ljubljana Sv. Križ, Bloke, Sv. Trojica nad Cerknico, Ljubljana Podutik, Sv. Vid nad Cerknico, Gorje in Jezersko.

**»Slavite Gospoda,
gore in hribi, vse stvari
slavite Gospoda.«**

Zaprta knjiga z Božjo besedo, na njej pokrit kelih in na sliki tvoj širok nasmeh, kot bi veselo pozdravljal množico ljudi, ki je prišla med tvoje gore in hribe, da se ti še zadnjikrat pokloni,

se ti zahvali, te v mislih objame in se za čas tega bivanja poslovi od tebe.

Toliko besed, ki so segale globoko v naša srca, je bilo slišati ob tvojem slovesu. Iz vsega povedanega pa je bilo čutiti eno. Tako zelo so te imeli radi vsi, kjerkoli je tekla tvoja duhovniška pot. Tvoj nasmeh, tvoje odprto srce in tvoja jasna beseda je bilo orodje, s katerim si gradil pot v kraj, kjer bomo nekoč spet skupaj. »Pazi na nas, dokler se spet ne srečamo nekje nad Grintavcem,« je dejal govornik iz tvoje zelene bratovščine, ki si se ji pridružil pred tremi leti. Na zadnjo zemeljsko pot so te pospremili tvoji domači, škof Franc Šuštar, sobratje duhovniki, redovnice, sosedje s Kaplanovega, tvoji rojaki iz Velikih Lašč, številni župljani iz krajev, kjer si služboval, in tvoji farani z

Jezerskega, ki so te po komaj treh letih delovanja v tej župniji tako zelo vzeli za svojega. To je bilo čutiti iz vseh povedanih besed – od lovcev, faranov, otrok, ki si jih pripravljali na birmo. »Imeli smo drugačne priprave na birmo kot vrstniki drugod. A zapomnili si jih bomo za vse življenje.« Na zadnjo varno pot so te ponesli gasilci, lovci in gorski reševalci. Kot je bilo povedano v enem od govorov, si ob prihodu na Jezersko dejal, da boš tu ostal za vedno in da želiš biti tu tudi pokopan in ta »vedno« je trajal tako premalo časa.

Jezersko, 30. decembra 2022, in tvoj nasmeh na sliki s tega slovesa. Doma na mizi odprto Sveto pismo s tvojim posvetilom: »V spomin in zahvalo, Brane,« zraven pa slika nas »kelnaric« in »kelnarjev« s tvoje nove maše in tu vmes – 42 let veselja, sreče, prešernih nasmehov, pa bolečine, žalosti, srečevanj in slovesov, zato:

**»Slavite Gospoda,
gore in hribi, vse stvari
slavite Gospoda.«**

KOLEDAR PRIREDITEV

februar/marec

ponedeljek, 6. februar, ob 18. uri
Knjižnica Frana Levstika,
Velike Lašče
PRAVLJIČNA URA
(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

sreda, 8. februar
Trubarjeva domačija, Rašica
**SLOVENSKI
KULTURNI PRAZNIK**
več na str. 33
ob 18. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**OSREDNJA
PRIREDITEV OB
SLOVENSKEM
KULTURNEM
PRAZNIKU**
(Javni zavod Trubarjevi kraji, KUD PT)

petek, 10. februar, ob 19. uri
nedelja, 12. februar, ob 17. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**VELIKOLAŠKI KINO:
ČAROBNO POTOVANJE
NA LUNO
DRUŽINSKI
ANIMIRANI FILM**
(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

petek, 17. februar, ob 19.30 uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**5. ABONMAJSKA
PREDSTAVA:
LUCIJA ČIROVIĆ:
S TREBUHOM ZA
KRUHOM**
v izvedbi KUD Desni žepek
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

nedelja, 19. februar, ob 16. uri
Športna dvorana Velike Lašče
**OTROŠKO
PUSTOVANJE S ČUKI**
(Eventify, d.o.o. in JZTK)

ponedeljek, 20. februar, ob 18. uri
Glasbena šola, Velike Lašče
**GLASBENA
MAŠKARADA**
(Glasbena šola Ribnica)

nedelja, 26. februar, ob 18. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**VID VALIČ:
STRAST DOJENČEK IN
ROMPOMPOM**
(Vid Valič, Jabadaba, d. o. o.)

četrtek, 2. marec, ob 19. uri
Knjižnica Frana Levstika,
Velike Lašče
**SLAVICA ZORN:
S HRANO DO ZDRAVJA,
NOTRANJEGA
RAVNOVESJA IN
BOLJŠIH ODNOSOV**
(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

sobota, 4. marec, ob 10. uri
Dom krajanov, Turjak
**IZDELOVANJE
GREGORČKOV**
(TD Turjak)

ponedeljek, 6. marec, ob 18. uri
Knjižnica Frana Levstika,
Velike Lašče
PRAVLJIČNA URA
(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

četrtek, 9. marec, ob 19. uri
Levstikov trg, Velike Lašče
8. STRITARJEV VEČER
(MKL, Knjižnica Frana Levstika in
Javni zavod Trubarjevi kraji)

petek, 17. marec, ob 19. uri
Trubarjeva domačija, Rašica
**ODPRTJE RAZSTAVE
»ŽENSKES ZA VSE ČASE«**
(Muzejsko društvo Ribnica in Javni
zavod Trubarjevi kraji)

sobota, 18. marec, ob 19. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**MOJ OČE
SOCIALISTIČNI
KULAK**
(Mah teater)

torek, 21. marec, ob 18. uri
Glasbena šola Velike Lašče
**KONCERT OB
MATERINSKEM DNEVU**
(Glasbena šola Ribnica)

petek, 24. marec, ob 19. uri
Dom krajanov, Rob
**PRIREDITEV OB
MATERINSKEM DNEVU**
(KUD Rob in Podružnična šola Rob)

nedelja, 26. marec, ob 16. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**PRIREDITEV OB
MATERINSKEM DNEVU**
(DPŽ Velike Lašče)

**VELIKOLAŠKA
TRŽNICA**
na trgu pred Levstikovim domom
med 9. in 12. uro
ob sobotah
**4. februar, 18. februar,
4. marec in 18. marec 2023.**
Če bi še kdo želel prodajati na
velikolaški tržnici, kar pogumno
stopite v stik z nami.
Vabljeni!

